

Araştırma Makalesi • Research Article

19. ve 20. yüzyılda Siverek ve Havalisinde Aşiret İlişkileri ve Akışkan Bir Konargöçer Aidiyeti: Karakeçililer

Tribal Relations and a Fluid Nomadic Identity in Siverek and its Vicinity in the 19th and 20th centuries: Karakeçililer

Mehmet Rezan Ekinci*

Öz: Siverek Karakeçilileriyle ilgili erken dönem malumat, 15. yüzyılda Akkoyunlu Uzun Hasan için yazılan *Kitab-ı Diyarbakriyye*'de bulunmaktadır. Mezkur aşirete ve kollarına dair iktisadî ve çeşitli kayıtlar, tahrir ve ahkâm defterlerinde bulunmaktadır. 16. yüzyılda Milli Aşireti'ne mensub kabilelerden bazıları *Milli Akkeçili* ve *Milli Karakeçili* olarak tasnif edilmiştir. Sultan II. Abdülhamid döneminde 1903 tarihli bir risaleden Karakeçililerle ilgili önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Risalede, aşiretin Özbek diyarından geldiği, aile adları, meskûn mahalleri ve yüklendikleri işlevler belirtilmiştir. Karakeçili Aşireti'nin Urfa kolu ise, 19. ve 20. yüzyıllarda kendisine bağlı birçok kabileyle Siverek Sancağı'nda yaşamaktaydı. Risalede, anılan Özbek Karakeçililerinin Siverek Karakeçilileriyle bağlantılarına dair bir bilgi verilmemiştir. Bununla birlikte tarih boyunca Anadolu'nun çeşitli mahallerinden Siverek mıntıkasına gelen kabileler, Siverek Karakeçilileri kimliği etrafında birleşmiştir. Birlik etrafında oluşan güç temerküzü ve konfor alanı Karakeçililik mensubiyetine doğru akışkan olarak tavsif edilen bir kimliğin benimsenmesini sağlamıştır. Aşiret, 19. yüzyıl sonlarında 45 ve 46 numaralı iki alayla Hamidiye Süvari Alayları'na katılmıştır. Hamidiye devlet zırhına bürünerek çevre aşiretlerle aralarındaki problemlerde askeri kimliklerini avantaj olarak kullanmıştır. Yöredeki asayişin hükümete akseden yönü, mahallin hazineye katkısının kesintiye uğramasının engellenmesidir. Bu sebeple hükümet, çatışan aşiretler arasında barışçıl çözümler üretmeye çabalamıştır. Aşirete dair sözlü tarih verileri, 2007 ila 2019 yıllarında toplanmış ve bu çalışmada kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siverek, Karakeçili Risalesi, Akışkan Kimlik, Hamidiye.

Abstract: The early information about the *Siverek Karakeçililer* is taken from the book called *Kitab-ı Diyarbakriyye*, which was written in the name of Akkoyunlu Uzun Hasan in the 15th century. Economic and various records related to the tribe and its sub-branches are found in the tahrir and ahkam books. In the 16th century, the members of the Milli Tribe were classified as *Milli Akkeçili* and *Milli Karakeçili*. During the reign of Sultan Abdulhamid II, important information about Karakeçili is obtained from a pamphlet published in 1903. In the treatise, there is information about the family names of the tribe, which is stated to have come from the Uzbek

* Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, ORCID: 0000-0003-3184-222X. merekinci@gmail.com.

Cite as/ Atf: Ekinci, M. R. (2023). 19. ve 20. yüzyılda Siverek ve havalisinde aşiret ilişkileri ve akışkan bir konargöçer aidiyeti: Karakeçililer. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3),815-837
<http://dx.doi.org/10.18506/anemon.1296402>

Received/Geliş: 12 May/ Mayıs 2023

Accepted/Kabul: 14 September /Eylül 2023

Published/Yayın: 30 December/Aralık 2023

land, the residential areas in Anatolia, the duties and functions they have undertaken. The Urfa branch of the *Karakeçili Tribe* lived in the Siverek Sanjak with many tribes affiliated to it in the 19th and 20th centuries. However, there is no information in the treatise about the connections of the mentioned *Uzbek Karakeçilileri* with the *Siverek Karakeçilileri*. However, throughout history, it has been determined that the tribes affiliated to the *Siverek Karakeçili* came to the Siverek region from various parts of Anatolia and united around the *Karakeçili* identity. Concentration of power and comfort area formed around the union ensured the adoption of an identity described as fluid towards *Karakeçili* affiliation. At the end of the 19th century, the tribe joined the Hamidiah Cavalry regiments with two regiments numbered 45 and 46. The *Karakeçili Tribe* put on the Hamidiah state armor and used their military identity as an advantage in the problems between them and the opposition tribes. The aspect of the security in and around Siverek that reflects on the government is that the contribution of the locality to the treasury is prevented from being interrupted. For this reason, the government has tried to produce peaceful solutions with a moderate policy among the conflicting tribes. Oral history data on the tribe was collected between 2007 and 2019 and used in this study.

Keywords: Siverek, Treatise of the *Karakeçili*, Fluid Identity, Hamidiah.

Giriş

Osmanlı Dönemi Siverek havalisinde konar göçer olan ve zamanla yerleşik hale geçen Şarki Anadolu'daki Karakeçililer, bu yöreyle anılagelir olmuşlardır. Bölge tarihiyle ilgili bilgi veren bir kronik olan Ebubekr-i Tihranî'nin *Kitab-ı Diyarbekriyye* adlı eserinde, 15. yüzyıldan itibaren kayda girdikleri tespit edilmiştir. İlk verilere göre bölgede birçok mahalde dağınık vaziyette buldukları anlaşılmaktadır. Tarihi süreçte de Anadolu'nun daha birçok yöresine dağılmışlar ve zamanla konar göçerliklerini yitirerek meskûn hale gelmişlerdir. Sultan II. Abdülhamid döneminin aşiret siyasetinde Karakeçililere özel bir önem atfedilmiş ve aşiretin karakterine uygun görevler verilerek devlete yararlılıkları sağlanmıştır. Abdülhamid dönemine denk gelen 1903 senesinde, Karakeçililer ile ilgili önemli bilgiler veren *Karakeçili Risalesi* adında bir risale yayınlanmıştır. Karakeçili mensupları tarafından kaleme alındığı anlaşılan risalede, aşiretin Anadolu'ya aslen Özbek diyarından geldikleri belirtilmiştir. Risalede Bursa, Kütahya, Aydın, Eskişehir, Uşak ve buralara bağlı hangi yerleşim yerlerinde yerleşmiş oldukları detaylı bir şekilde nakledilmiştir.

Osmanlı tarihinde aşiret çalışmalarında birincil kaynaklar arasındaki en önemli konumu Osmanlı Arşivi oluşturmaktadır. Son dönemlerde arşivde tasnif edilen yeni belgeler ışığında Karakeçililerin yaşam sahalarına ve farklı yüzyıllardaki tarihsel tutumlarına dair çok çeşitli bilgilere ulaşılabilmektedir. Bunlar içerisinde Ahkam Defterlerindeki hüküm örnekleri, Tahrir defterlerindeki tahrir kayıtları ve çeşitli dönem yazışmaları bulunmaktadır. Arşiv kayıtlarının yanında Karakeçi sahasında yapılan sözlü tarih çalışmaları da bu makalenin önemli veri kaynakları arasında yer almaktadır. Sözlü tarih araştırmaları 2017 ila 2019 yıllarında aşiretin yaşadığı sahadaki kabile kollarının temsilcileriyle yapılan birebir görüşmelerden ve aşireti tanıyan başka aşiret mensublarından elde edilmiştir. Bu veriler, Siverek Karakeçililerinin yapısı ve tarihiyle ilgili birçok meseleyi aydınlatmaya muktedirdir. Metod olarak Siverek Karakeçililerine dair elde edilmiş tarihi verilerle saha verileri karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda ortaya çıkan bilgiler analiz edilerek bazı çözümlenmelere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Karakeçililer, Osmanlı kayıtlarında 16. Yüzyılda *Milli Akkeçili* ve *Milli Karakeçili* adlarıyla Milli Aşireti Federasyonu'na bağlı görünmektedirler. Ancak 18. Yüzyılda Milli Aşireti ile çatışma halinde olduklarına dair veriler de bulunmaktadır (Gümüş, 2018: 120-121).¹ Milli Karakeçili isimlendirmesinde olduğu gibi sonraki dönemlerde kendi adlarıyla federatif bir aşiret birliği oluşturma kabiliyeti göstermişlerdir. Bu makalede Şarki Anadolu'nun farklı mahallerinden gelen birçok farklı etnik kollarıyla Siverek Karakeçilileri namıyla nasıl federatif bir birlik oluşturdukları incelenmektedir. Dolayısıyla varlıklarının devamı hayvancılığa dayalı bulunan aşiretlerin meralara ve ekonomik sahalarına hakim olmak için giriştikleri mücadeleler, aşiretler arasındaki birlik motivasyonu oluşturma

¹ 1750'li yıllarda Karakeçili aşireti beyi Habeş ile Milli aşireti reisi Ali arasındaki dava ve iki aşiretin çatışmalı ilişkileri dikkatlerden kaçmamıştır. Öte yandan Ziya Gökalp, Siverek livasında Milli-Karakeçili ve Bucak-Kırvar çatışmalarının güvenliği bozduğunu kaydetmiştir (Gümüş, 2018: 124).

çabası sorgulanmaktadır. Bunu anlamak için başlangıçta Siverek'in coğrafyası, idari tarihindeki gelişimi, nüfus ve aşiret yapısı incelenmiştir. Siverek yöresinde karşılaştırma amaçlı Karakeçililer dışındaki aşiretlere de bakılmıştır. Tarihsel süreçte Karakeçilileri oluşturan alt kol niteliğindeki kabileler tesbit edilmiştir. Bu kabilelerin hangi yörelerden gelerek Karakeçili üst kimliğini benimsedikleri ve hangi gerekçelerle bir kimlik taşınımı yaşadıkları/gerçekleştirdikleri araştırılmıştır. Belirtilmelidir ki, devletin aşiretlerle ilişkisi büyük ölçüde vergi ve asker yükümlülükleri üzerinden yürümekteydi. Bu bağlamda bilindiği üzere Rakka ve Diyarbekir çevresinde meskun Türkmen ve Ekrad aşiretler imparatorluğun güneyinden gelen Urban saldırılarını engellemekte kullanıldı ve hatta bu aşiretler Basra ve Bağdat gibi güney eyaletlere yapılan seferlerde doğrudan asker kaynağı olarak kullanılmıştı (Gümüş, 2022a: 389). Karakeçililer, Milli Aşireti Konfederasyonu'yla ittifak ederek vergilerini rakipleri üzerine yıkmaya çalışmışlardır. Bu durum birlik motivasyonunun menfaat maksadıyla ilerlediğini göstermesi bakımından önemlidir. Anadolu'nun batısındaki Karakeçililer, 19. yüzyılda köken olarak kendilerini Özbek şeklinde tarif etmişlerdir. Yazmış oldukları risalede zamanla hangi kabile adını alarak nerelere yerleştiklerini belirtmişlerdir. Ancak risalede Siverek Karakeçililerinden hem bahsedilmemiş hem de bir akrabalık ilişkisine dair malumat verilmemiştir. Bu durum, Siverek Karakeçililerinin Karakeçililik üst kimliğinde birleşen aşiretlerle olan ilişkisinin anlaşılması için bir hareket noktası oluşturmuştur. Nitekim bu makalede, Siverek Karakeçililerinin birçok aşiretle ittifak ederek federatif bir yapı kurduklarına değinilmiştir. Şarki Anadolu'daki birçok yöreden gelen aşiretler, Siverek'te Karakeçi meskeninde bu isim etrafında federatif bir aşiret birliği oluşturmuştur. Federatif yapı, aşiretlerin ekonomik mera kaynakları üzerindeki hakimiyet mücadelelerinde öteki aşiretlere karşı doğal bir savunma mekanizmasıdır. Bu motivasyon, gücünü aşiretlerin hangi etnisiteden geldiklerini önemsiz kılan pragmatik bir ayakta kalma amacına dayanır. Hayatta kalma dürtüsü var olan kimlikleri önemsiz kılarak ve yeni kimliği sahiplenen, o kimliğe yönelen akışkan bir özellik geliştirmiştir. Bu olgu, Siverek Karakeçililerinin akışkan kimliklerinin tarihi yönleriyle ele alınarak incelenmesi için çalışmanın hareket noktalarından birini oluşturmuştur. Bu makalede, bir menfaat ittifakına dayanan federatif aşiret yapısında görülebilen bu tutum *Barth'ın akışkan kimlik* tanımı üzerinden tartışılmaktadır.

Ayrıca bu çalışmada, II. Abdülhamid döneminde Karakeçililerin Hamidiye Süvari Alaylarına dehaleti ve çevre aşiretlerle olan ilişkilerde, bu devlet zırhını kullanma istidadları tahlil edilmektedir. 19. yüzyılın sonlarında Karakeçililer Hamidiye Süvari alaylarına 45 ve 46 numaralı iki alayla kaydedilmiştir. Aşiretler, öteden beri diğer aşiretlerle sosyo-ekonomik problemler yaşamışlardır. Karakeçili gibi bazılarının Hamidiye devlet zırhına bürünmesiyle bu problemler politik ve askeri meselelerle daha da girift bir hale dönüşmüştür. Hükümet Siverek ve çevresinde yaşanan bu tür huzursuzlukların yörenin hazineye olan ekonomik katkısının zarar görmesini engellemek istemiştir. Bu sebeple hükümet, çatışan aşiretler arasında ılımlı bir siyaset tarzı güderek barışçıl çözümler üretmeye çabalamıştır.

1. Siverek ve Çevresinde Karakeçililer ve Aşiret Çeşitliliği

Siverek ve çevresinde başlıca dört büyük aşiret mevcuttur. Bunlar Milli, Karakeçili, Bucak, Karavar/Kırvar aşiretleridir. Milli ve Karakeçili aşiretleri, Siverek Sancağı'nın doğu ve güney cenahında, Bucak ve Kırvar aşiretleri ise batı ve kuzey cenahında görünür vaziyettedirler. Buldukları mahallerde Milli-Karakeçili ile Bucak-Kırvar aşiretlerinin çekişmeleri adeta asayiş bozan bir normaldir.²

Bu aşiretlerin kökenleri, yaşadıkları yerler ve diğer hususlarla ilgili bilgiler aşağıdaki şekilde derlenmiştir. Ziya Gökalp'ın çalışmalarına dayandırılan bilgiler, 20. yüzyılın ilk yirmi yılına dayanan ve "bir toplumsal mühendislik projesi olarak kurumsallaştırılan" "Aşâir ve Muhâcirin Müdüriyyet-i Umûmiyyesi" bünyesindeki çalışmalara dayanır (Bozkurt, 2013, 115-125, 141, 167); Aşiretle ilgili yapılan güncel bir çalışma ise 2022 senesine aittir (Şirin & Avcı, 2022). Bunların yanında yaptığımız ve

² Ziya Gökalp yöresel Kırvar Aşireti telaffuzunu "Karavar" olarak yazmıştır. Bkz. Gökalp, 2009, s. 58; Vesikada *Karvar* olarak geçmektedir. Bkz. (BOA, *DH.TMIK.M.*, 1323/1909).

başkalarının da yapılan saha araştırmalarına dayanan birtakım veriler de yakın dönem araştırmalarına dayanmaktadır. Derlenen bu bilgilere göre, Karakeçililer, 4 ana kabileye ayrılır:³ Balekî, Aminî, Cerabî, Şeyhî⁴ Bunlar da kendi aralarında aşağıdaki gruplara ayrılmaktadırlar.

Balekî/Balekan: Hıdreşk, Musikan, Kadıyan, Alçepik, Çapotî

Aminî/Aminan: Meloyî, Dodan, Musıki, Obıkî, Hebıkî, Belısok, Rutik

Cerabî/Ceraban: Rezzan, Andarî, Dupışkî, Torın, Hachalli, Şahkulî, Brejek, Gökçe

Şeykhî/Şeyhan: Hacan, Musıki, Kobat, Devarî, Şêkhikan, Binkasım, Şehıman. (Gökalp, 2009: 39, 58-59, 134); (Bozkurt, 2003: 168)

Karakeçilileri oluşturan kabilelerden Balekîler, Bitlis civarındaki Rojkî Aşireti'nin Bilbasî kolundan olup oradan gelmişlerdir. Musikan ise Hakkari aşiretlerindedirler. Günümüzde Karakeçililer şemsiyesindeki aşiretlerin tümünün Karakeçili olmadıkları bilinmektedir. Suruç Karakeçilileri aslında Berazî Aşireti'nin Didan kabilesine mensuptur. Şerefname'de ise Karakeçililere rastlanmamaktadır. Bunun sebebi bu dönemde etkin bir rol oynamamış olmaları olabilir.⁵ Şeyhanlar'ın ise Arab asıllı oldukları iddia edilmiştir (Bozkurt, tarihsiz: 167-168; Şeref Han, 1998). Gökalp de asıl Karakeçililerin Karakeçili ile Şeyhan kabilelerinden oluştuğunu ifade etmiştir. Keza saha verilerine göre de Karakeçililerin reislik makamının eskiden Ceraban kabilesinin Habeş Ağa hanedanından çıktığı belirlenmiştir. Habeş Ağa Hanedanına "Torinan/Torunlar" olarak bilinmektedir. Gökalp, 20. yüzyılın başlarında riyaset makamının Çapakçur Zazalarından olan Aminan kabilesine geçtiğini tesbit etmiştir (Gökalp, 2009: 39, 134).

Siverek'te bulunan diğer aşiretler şu şekilde sıralanabilir. Günümüzde yaygın biçimde Zaza olarak anılan Dumilîler vardır ve altı ana kabileden oluşmaktadırlar. 1. Kırvarlar, 2. Koranlar/Karan 3. Hasaran/Khasarî 4. Bucak 5. Bapıran 6. Babliyan (Bozkurt, tarihsiz, s. 278-287).

Kırvar: Botan Dumilîlerine dayanan Kırvar Aşireti, Siverek'te dağlık bölgede olup çoğunluğu Siverek ve Çermik arasında bulunmaktadır. Asılları itibariyle Hasenan Aşireti mensubu olup sonradan Zazalaşmışlardır (Eyüb Kıran'la mülakat, 03.05.2019; (Bozkurt, tarihsiz: 278).

Bucak: Botan Dumilîlerine dayanırlar. Bucak aslında aşiret ismini veren mekanın adıdır. 19. yüzyılda Hazzo'dan Bucak mıntkasına gelmiş olan Bucak, birçok kabileden oluşan bir aşiret federasyonudur (Bozkurt, tarihsiz: 278).

Hasaran/Khasaran: Botan Dumilîlerine dayanırlar. Khasaran mıntkasından ismini alan bu aşiret birçok kabileden oluşur. Cizre'den Diyarbakir'e ve nihayet Siverek'e gelmişlerdir. Siverek ve Çermik arasında meskûndurlar (Bozkurt, tarihsiz: 278).

Karan/Karakhan: Botan Dumilîlerine dayanırlar. İsimlerini Siverek ve Çermik arasında bulunan Karahan bölgesinden almışlardır. Birçok kabileden oluşur (Bozkurt, tarihsiz: 279).

Bapıran/Babliyan: Botan Dumilîlerine dayanırlar. Siverek ile Çermik arasında meskûn olup buranın köklü aşiretlerindedirler (Bozkurt, tarihsiz: 279).

Siverek ve çevresinde bulunan başka aşiretler de mevcuttur.

Kejan: Milli Aşireti Konfederasyonu'na bağlı olan bu aşiret Siverek-Karacadağ civarında yaşamaktadırlar (Bozkurt, tarihsiz: 286-287).

³ Burada Karakeçilerin kendilerini "Bizina Reş" adıyla tanımladıkları ve günümüzde 2 oymak ve 20 boydan oluştuğları belirtilmektedir. Bkz. (Şirin & Avcı, 2022).

⁴ Şeyhî aslında "Şeykhî/Şeykhan" olarak yöredeki aslı telaffuzuyla Arabça'daki hırıltılı "ç" sesini sembolize eden "kh" sesiyle söylenmektedir.

⁵ Öte yandan Karakeçililerin bu eserde yer almamalarına benzer birkaç ihtimalin değerlendirildiği paralel bir çalışma için bkz. Gümüş, 2023: 5-15). İlgili çalışmada, Milli Aşireti'nin Şerefname'de yer almaması problem olarak ele alınmıştır. Bunun cevabı ise aşiretlerin hızlı bağlılık değiştirme, başka bir isimle anılıyor olma, aşiretin daha altında bir örgütlenmeye sahip olma ve nihayet Şerefhan'dan kaynaklı bazı sorunların olabileceği ihtimallerinde aranmıştır.

Karacadağ ve civarındaki diğer aşiretler şunlardır: Têrkan/Tirkan, Modanlı, Zazadırlar. Nasanlı, Zazadırlar. En büyük köyleri Bîra Elo'dur. Khançuk/Hacika: Milli Aşireti'nin asli yedi unsurundan olan bu aşiret İzol ve Siverek arasındadır. Areşan/Alreşan, Çemikan (Eyüb Kıran'la mülakat, 03.05.2019)

İzol/Hizol: Anadolu'nun birçok yerine dağılan büyük bir aşiret olan İzol Aşireti Karacadağ'da da meskündür. Alevi, Sünni mezhep çeşitliliğini içinde barındırarak dayanışma ruhunu koruyabilen bu aşiretin Suriye, İran-Horasan ve Ürdün'de de mensubları mevcuttur (İzol, 2022: 461-477).

Fihristü'l-Aşair namıyla Osmanlı Devleti'nde 1918 senesine tarihlenen ve bilinen son aşiret sayımında, bulunduğu mahal olarak Siverek Livası/Sancağı mıntıkası içerisinde gösterilen başka aşiretler de vardır: Advan, Burhan, Beggaran/Bakara Beheman, Çaput Çaykesen, Çuvan, Çiyareşk, Haseran, Khidrekan/Hidrekan, Dodikan, Dinnan, Dejan, Rûtikan, Sahyan, Seyyidan, Siluh, Şarkıyan, Şemr/Şammar, Dağbaşı, Qeleş/Kalaş, Kumnekhşan, Gêsan, Mindan.⁶

2. Karakeçili Aşireti ve Siverek'teki Tesirleri

Karakeçili ve Akkeçililere dair tesbit edebildiğimiz en erken kayıt, Ebubekr-i Tihranî'nin *Kitab-ı Diyarbekriyye* adlı eserinde geçmektedir. Yazar, kitabını 1470-71 senelerinde Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan adına Farsça kaleme almıştır. Eser, Akkoyunlu ve Karakoyunlu konfederasyonları hakkında yazılmış tek kadim kitap olma özelliğiyle hayli seçkin bir konuma sahiptir.⁷

Tihranî, Akkoyunlu Uzun Hasan'dan *Sahib Kıran* ünvanıyla bahsetmektedir. Kitab-ı Diyarbekriyye'de uzun uzadıya Sahib Kıran'ın fetih ve harekâtlarını nakleder. Bahse konu bir meselede "Sahib Kıran'ın karavulları⁸ Ak Keçilu ve Kara Keçilu Kürdleri ile Cihangir Mirza'ya bağlanmış olan Kili topluluğunu göç ettirdi" şeklinde Karakeçililerin Kürd olduklarına dair bir not düşmüştür.⁹ Ak Keçilu ve Kara Keçilu Kürdleri bu esnada Uzun Hasan'ın ağabeyi olan Cihangir Mirza'ya bağlı bulunmaktaydı ve Mardin civarında meskûndular. İki kardeş arasındaki iktidar çekişmeleri sırasında Uzun Hasan Mardin havalisine gelerek Kara Keçilu ve Ak Keçilü Kürdlerini buldukları mahalden kaldırmıştır ve hakimiyeti sahasındaki bir mahalle iskan ettirmiştir (Sümer, 2001: 427-428). Tihranî'nin 15. yüzyılda kaydettiği eserinde Karakeçili Aşireti'nden *Kürd* olarak bahsetmesi önemli ve izaha muhtaç bir bilgidir. Bu hususu şöyle açıklamak mümkündür. Karakeçililer de birtakım aşiretlerde olduğu gibi birçok kabilenin ve aşiretin bir araya gelerek oluşturdukları federatif tarzda örgütlenmiş bir aşirettir. Bu anlamda Orhonlu'nun federatif aşiret teşekkülleri ile ilgili belirlemesi yerinde bir tesbittir.¹⁰ Zira hayvancılık gibi ortak geçim kaynağı ve sınırlı mera sahalarında diğer aşiretlere karşı kurulduğu bilinen zorunlu ittifak olgusuna göre, etnisite mühendisliğinden ve retrospektif algılardan bağımsız olarak bakıldığında federatif aşiretlerde birçok bir etnisitenin varlığı şaşırtıcı değildir. Çünkü aşiretlerin ekonomik koşulların etkisiyle öteki aşiretlere karşı korunma refleksi onları hayatta kalmaya zorlayarak federatif birlikler oluşturmalarına yol açmıştır. Bu federatif aşiret birliklerinde Kürd, Türkmen ve Arab kabilelerinin bir araya gelmeleri garipsenecek bir durum değildir. Buradan hareketle Karakeçili Federasyonu içerisinde farklı etnisitelere sahip aşiretlerin varlığını görmek mümkündür. Bu mesele Karakeçili Aşireti Federasyonu içerisinde yer alan aşiretler belirtildiğinde daha da anlaşılır bir duruma dönüşecektir.

⁶ 1918 tarihinin görece bir tarih olduğu belirtilmiştir bkz. (Aydın & Çiftçi, 2021: 11, 137-154).

⁷ Akkoyunlu ve Karakoyunlularla ilgili yazılmış en eski tek kitap için bkz. (Ebubekr-i Tihranî, 2001: XI).

⁸ Karavul, Lugat-i Naci'de "Karakol" anlamında kaydedilmiştir. Buradan hareketle bu aşiretlerin Uzun Hasan'ın izcileri/gözcüleri tarafından hakimiyet sahasındaki başka bir mahalle iskan ettirdiği anlaşılmaktadır. bkz. (Muallim Naci, 1308: 589).

⁹ Tihranî tarafından Uzun Hasan'ın Mardin civarında Karakeçi aşiretine göç ettirdiği "Kili" olarak yazılmış olan topluluğun günümüzde halen burada mevcut olan Kiki Aşireti olması ihtimal dahilindedir. Tihranî'nin "kâf" harfinin keşidesini yazmayarak "lam" harfine dönüşme ihtimali var mıdır? Bu konu açıklığa kavuşturulabilecek bir mesele olarak tesbit edilmiştir. Bkz. (Ebubekr-i Tihranî, 1993: 233-234; Ebubekr-i Tihranî, 2001: 143).

¹⁰ "Konargöçer teşekküller yapı itibarıyla sınıflandırmaya tâbi tutulduğunda: 1. Bir boydan ibaret olan, tek başına müstakil bir teşekkül halinde olanlar, 2. Bir boydan ayrılarak zamanla türeyerek sayıları dörtten onaltıya yahut daha fazla oymaklar grubu, 3. *Federasyon şekli gösteren kuruluşlar*; Ana teşekküllerinden ayrılmış olan muhtelif oymakların birleşmesinden meydana geldiği gibi, bir teşekkülden ayrılmış küçük grupların birleşmesinden de meydana gelebilmiştir." Bkz. (Orhonlu, 1987: 15-16).

1518 tarihli tahrir defterinde, Mardin civarında konargöçer ve meskûn aşiretler arasında *Milli-Karakeçili, Milli-Akkeçili, Sürgüciyan, Mişki, Dinabî, Şah Nasîbî, Zolî (İzoli), Duraçlu, Behramkî, Brazî, Dehleki* isimleri kayıtlıdır.¹¹ Dikkat çeken nokta Karakeçililerin bu tarihlerde Mardin civarında ve Milli Aşireti Konfederasyonu'na bağlı olarak görünmesidir.¹² 1565 tarihli tahrir kayıtlarında aradan geçen zamana rağmen Akkeçili ve Karakeçili aşiretleri halen Milli Aşiret konfederasyonuna tabi görünmektedir. Bu konfederasyonun istatistiki boyutunu tasavvur edebilmek için Milli Akkeçili Aşireti tabiiyetinin vergi nüfusu fikir verebilir. 1565 senesinde Milli-i Akkeçili aşiretinin nefer/er/kişi vergi nüfusu 7.412 (5018 hane-evli/2394 mücerred-bekar) olup bu sayı ile oransal fazla olarak defterde ilk sırada yer almaktadır. Bu dönemde aşiretin/cemaatin Kûh-i Mardin, Til Besim ve Danyal nahiyelerinde bulunan 4.560 neferi ise yaşamını konar göçer vaziyette sürdürmekteydi (Kurt, 2012: 73-76). Bu durumdan federatif yapıya sahip aşiretlerin de kendilerinden bir üst konumda olan aşiret konfederasyonu etrafında birleşme ihtiyacı ve istidadı gösterdiği anlaşılmaktadır.¹³ Zira daha zorlu rakip aşiretlere ve çöl ağzından gelen büyük Arab aşiret konfederasyonlarının istilalarına karşı kurulan konfederatif ittifaklar yaşamsal bir zorunluluktur.

1568 senesinde bazı Karakeçililerin hem yaz hem de kışları Teke Sancağı'nı mesken tuttıkları ve burada konar-göçer hareketliliğinde buldukları tesbit edilmiştir. Bu mekanı geçici olarak mesken tuttıkları için *aded-i ağnam*larının nerede verilmesi gerekiyorsa kayıtlarının ona göre düzenlenmesi gerektiği soruşturulmuştur. Karakeçililerin saha olarak uzandıkları bu bölgede hayvan vergilerinin tahsili vesilesiyle kayıtlara girdiği tesbit edilmiştir (Ahmed Refik, 1989: 11). Yine II. Selim döneminde, "*Cemaat-ı Ekrad-ı Aşiret-i Karakeçili*" namıyla Viranşehir ve civarında yaklaşık 1000 vergi neferi olarak kayıt altına alınmışlardı (Bulduk, 1997: 40). Ayrıca "Göçerevli Ekraddan Karakeçili Aşireti" şeklinde de kaydedilmişlerdir (Gümüş, 2014: 232).¹⁴ Aşiretlerin hükümetle olan ilişkilerinde şayet savaş halinde asker ihtiyacı gibi bir durum yoksa geriye ekonomik varlıklarının devlete olan yükümlülüğü ilişkisi kalmaktadır. Bu miyanda aşiretler, senenin belirli dönemlerinde *aded-i ağnam* mükellefiyetlerini sabit bir mekanda olmasalar da ödemekle mükellef bulunmaktaydılar.

H. 1001/1592 senesinde Hüseyin bin Ali bin İzzeddin el-Xaltî tarafından derkenar olarak "Ensâbu'l-Ekrad"/Kürdlerin Soyu ismiyle kaleme alınan bir el yazması vesikada Kürd aşiretleri'ni temelde el-Buhtevî/Bohtî ve el-Bejnevi olarak iki ana koldan oluştuğu belirtilmiştir. Bu vesikada Bohtî Konfederasyonu'nun alt kolları arasında Karakeçi ismi de tasnif edilmiştir.¹⁵ Bu da Karakeçilerin bu dönemde 1470 senesindeki Kitab-ı Diyarbekriyye eserinden 1592'ye uzanan zaman dilimindeki neseb bilgisinin değişmeden nakledilmiş olması bakımından ayrı bir öneme sahiptir.

1744 senesinde Ahkâm defteri kayıtlarında Karakeçililerle ilgili bir hüküm yer almıştır. Bu tarihte Karakeçililerin "Milli Cemaati eşkiyasından maiyyet-i kesireleri" olduğu belirtilerek Milli Aşireti Konfederasyonu'na bağlılıkları vurgulanmıştır. Siverek kasabası ahalisi, Çıbıkdan nahiyesindeki Karakeçili cemaatından bazılarının bunlara ait kasabadaki topraklarını zabt ederek işlettiklerinden şikayet etmiştir. Şikayete konu olan diğer bir husus ise Karakeçililerin *avarız ve imdad-ı seferiye* vergilerini ahaliye yükledikleri iddiasıydı. Kanuna aykırı olan bu hareketlerinde, ittifak ve dehalet ilişkisi içerisinde buldukları Milli Aşireti'nin sayısal çokluğuna duydukları güvene yaslanarak bu şekilde vergi vermeye muhalefet ettikleri belirtilmiştir. Nihayetinde bu hükümde Karakeçililerin oluşturdukları mevcut muhalefetin ve kanunsuz hareketin düzeltilmesi işi Diyarbekir Valisi ve Siverek kadılarına yazılan hükümle ikaz edilmiştir (BOA. *A.DVNS.AHK.DB.d*, DAD 1, 58-2, 1157/1744). Karakeçililerin Milli Aşireti Konfederasyonu ile olan ittifaklarına güvenerek vergi yükümlülüklerini yerine getirmediği, bundan da öte bu işi başkalarının sırtlarına yıktıkları anlaşılmaktadır. Bir aşiretin ekonomik seviyesini, zenginliğini ve gücünü koruyarak öteki aşiretlere ya da yerleşimlere tahakküm

¹¹ BOA, TD 64, 216-217'den aktaran: (Göyünç, 1991: 79).

¹² Konuyla ilgili yeni bir çalışma, bu meselenin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bkz. (Ekinci, 2022: 217-239).

¹³ (*Urfa Hakkında Salname* (1998), (1927 Tıpkı Basım): 53-56).

¹⁴ Konargöçer yapıları sebebiyle Osmanlı'nın nadiren tanıdığı kaza statüsünün bu aşirete tanıdığına ve 1740 senesinde imdad-ı hazeriye ödemesi olarak Karakeçilerden alınmak üzere 1300 gurus tevzi edildiğine dair bkz. Gümüş, 2014: 231.

¹⁵ Metin Arabça orijinal yazımında Karakeçili anlamında "Karakeçivi" olarak yazılmıştır. (ale'l-Hayâli: 1a,91a)'dan naklen (Baluken, 2021a: 163-165 ve 2021b: 47-48).

etmeye çalıştığı bu durum, aşiretlerin federatif yapılara neden ihtiyaç duyduklarını gösteren önemli bir misaldir. Bu durumun sadece Karakeçililere münhasır olmayan ve birçok aşirette de görülebilecek türden olduğu vurgulanmalıdır. Bu olay aşiretlerin devlete olan ekonomik mükellefiyetlerinin sahadaki aşiret ilişkilerine nasıl aksettğine dair bir numune olarak göze çarpmaktadır.

3. “Karakeçili Aşireti Risalesi” ve Karakeçililerin Akışkan Kimliklerine Dair

Sultan II. Abdülhamid döneminde H.1321/1903-4 senesinde Maarif Nezareti'nin izniyle basılmış bir risalede Karakeçili Aşireti'ne ve bağlı olan aşiretlerinden bahsedilmektedir. Risale, “Karakeçili Aşireti” adıyla Osmanlıca olarak basılı ve 22 sayfadan oluşmaktadır.¹⁶

Risalede, Karakeçili kimliğine bağlılığını bildiren aşiretlerin Anadolu'da nerelerde meskûn oldukları ve reislerinin isimleri yazılıdır. Aşiret, askerlere yönelik aba üretimi için Balıkesir'de kurulan aba fabrikasında çalıştırılmak üzere buraya göçertilerek yerleştirilmiştir. Bu hizmetlerine karşılık askerî yükümlülükten ve ağnam vergisinden muaf tutulmuşlardır. *Harameyn vergisi* namıyla cüzi bir vergiye bağlanmışlardır. H.1259/1834/44 senesindeki bir iradeye istinaden Manisa ve Hüdavendigâr vilayetlerinde ve diğer sakin oldukları mahallerde parça parça iskân edilmişlerdir. H.1283/1866 senesi içinde müfettiş tayin edilen Ahmed Vefik Paşa'nın talimatıyla Balıkesir'den ayrılarak buldukları kazalara ilhak edilmiş ve beylik unvanları kaldırılmıştır. Aşiret Özbek diyarından geldiği için hepsinin ismi *Özbekçedir*. Bunların Türk aşireti olması hasebiyle oba oba birer cemaat sayıldıkları için her bir obaya birer oba/nesil/soy ismi verilmiştir. Bu yeni oba/nesil isimleri: *Veliler, Toluzlu, Karabaklı, Şazılı, Hacı Halil, Khayyam Kethuda, Akça İnli, Ayn Hanı, Özbek*'tir. Bazı cemaatler ikiye ayrılarak başka isimler de almışlardır. Özbek ismi ise *Özbeklü* namıyla sadece bir cemaatte kullanılmıştır (Karakeçili Aşireti Risalesi, 1321: 5-6).

Özbeklü Cemaati reisi Hacı Kerim Bey, cemaatine “bey” tayin edilerek kendisine H.1264/1848 tarihinde bir buyruldu verilmiştir. “Özbeklü Cemaati Reisi Muhammed Bey Karaca Hacı Muhammed Bey Bin Hacı Kerim Bey'e verilmiş olan buyruldu suretidir.” yazılarak H. 1 S 1264 (08.01.1848) tarihi atılmıştır. Buyrulduda kendisine “mal-ı mîrîliğini vaktiyle tahsil ile mal sandığına irsal ve teslimi” görevi verildiği belirtilmiştir (Karakeçili Aşireti Risalesi, 1321: 7). Yani geçimlerine mahsus aşiretine tahsis edilmiş olan devlet arazisinin öşür bedeli ya da çift akçesi namında her sene devlete ödemekle mükellef tutuldukları vergilerin (Kenanoğlu, 2020: 157-160) toplanması ve mal sandığına teslim işi Hacı Kerim Bey'e verilmiştir.

Risale'de aşiretin kabile reislerine verilmiş olan buyruldu suretleri de bastırılmıştır. Yanı sıra Karakeçili Aşireti'nin genel nüfusları tablolar halinde belirtilmiştir. Risale'de Bursa, Kütahya, Aydın, Eskişehir, Uşak ve bağlı yerleşim yerlerinde hatta lokal olarak nerelerde meskûn oldukları ayrıntılı bir şekilde yazılmıştır (Karakeçili Aşireti Risalesi, 1321: 15-21). Karakeçililer, kendilerini asaleten Osmanlı hanedanıyla ortak bir kökene bağlamak iddiasıyla kurucu unsur olarak görmüşlerdir.¹⁷ Bu vesileyle ata olarak gördükleri Ertuğrul Gazi'nin günümüzde Bilecik'e bağlı Söğüt'teki türbesini her sene ziyaret etmişlerdir. 1894 ve 1901 senesinde Sultan II. Abdülhamid döneminin fotoğrafçılığıyla bu ziyaretlerine ilişkin anları kayda geçirilmiştir. Karakeçililer türbe ziyaretini bir nevi senelik buluşma noktası belirlemişler ve burada mevlidler okuyarak yemek yemeyi adet haline getirmişlerdir.¹⁸

Karakeçililer hala hatıralarında olan bir türküyü de Risale'de kayda geçirmişlerdir. (Karakeçili Aşireti Risalesi, 1321: 15-21). Kollektif hafızalarını unutulmaktan koruyarak matbu haline getirmiş olmaları aşiretle ilgili muhtemel soyut noktalara ışık tutmaktadır. Mesela *Risale*'de Karakeçili

¹⁶ Çalışma boyunca “Karakeçili Aşireti Risalesi”nden *risale* olarak bahsedilmiştir. Karakeçili Aşireti Risalesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda (k.11 Demirbaş: Bel_Osm_0.03272, MC_Osm_0.00851) koduyla kayıtlıdır. Risale'den daha önce de istifade edenler mevcuttur. Bkz. (Üçler Bulduk, 1998: 39-52; 53-57).

¹⁷ Sultan II. Abdülhamid, Osmanlı hanedanının yoldaşları olan en eski Türk kabilelerinden olması hasebiyle Karakeçilere özel ihtimam göstermiş, onlardan “Söğütlü maiyet bölüğü” namıyla 200 kişilik mızraklı bir maiyyet bölüğü kurdurmuştu. Tahsin Paşa 1931: 25, 104-105.

¹⁸ Foto 1. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Yıldız Arşivi (NEKYA), Fotoğraf Koleksiyonu, NEKYA, 779-25; Foto 2. NEKYA, 90471-3; Foto 3. NEKYA, 90471-4; Foto 4. NEKYA, 90471-5; Foto 5. NEKYA, 90471-6; Foto 6. NEKYA, 90799-31; Foto 7. NEKYA, 90799-30; Foto 8. *Malumat*, No. 14, s. 288.

Aşireti'nin meskûn mahalleri içerisinde Urfa'dan ve Siverek'ten hiçbir şekilde bahsedilmemiştir. Ortak hafızalarını bu kadar canlı tutan ve istatistiki verilere kadar ayrıntılı olarak kaydeden Karakeçililerin, Urfa kolu için herhangi bir tesbitte bulunmamış olmaları dikkate değerdir. Bu durum Karakeçili namını kullanan aşiretlerin Özbek/Türk kimliği bağlamında Urfa'yı dışarıda tutmuş olmalarıyla açıklanabilir mi? Yani Anadolu'da hangi mahalde hangi kabile/oba adı ile meskûn olduklarını ayrıntılı olarak kayda geçirmiş olan Karakeçililerin, Siverek-Urfa Karakeçilileri ile akrabalıklarına dair herhangi bir belirlemede bulunmamış olmalarını ve varsa aradaki bağın neden belirtilmediğini sorgulamayı mümkün kılmaktadır.

Karakeçi sahasında birebir yapılan görüşmelerde Siverek Karakeçililerinin bir kolunun kendilerini Türklük kimliğine müntesib olarak konumlandıkları belirtilmiştir. Aşiretin asli unsuru olduğu ifade edilen ve liderlik vasfını taşıyan Mîrekî/Karakeçili kabilesi bunlardan biridir (Karakeçili, 2021: 63). Mîrekî Kabilesi, Aminî koluna mensuptur. Aminî kelimesi ise “kendisinden emin olunanlar ve tabi olanların güven içinde olacakları bir topluluk” anlamındadır. 1909'da Karakeçili reisi Halil Bey, Milli Aşireti'nin eşya ve emvalini gasb ile suçlanarak tutuklandığı soruşturma üzerine kendisini savunmak için kaleme aldığı Meclis-i Mebusan'a ve diğer vekaletlere gönderdiği bir telgrafta: “Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniyemizin bidayet-i teşekkülü zamanında bile mevcut olan bir Türk aşiretine mensubum. Kavm-i necib-i Osmaniye olan şu mensubiyet-i kadimemizle de ayrıca kesb-i fahr u mübahat eyleriz” diyerek Türk kimliğini vurgulama ihtiyacı hissetmiştir (BOA, ŞD, 1494/24, belge 39, 18 Ka 1324; Bozan & Asan, 2021: 222-223).¹⁹ Kimlik iddiasının öne çıkarıldığı bu politik tutumla Halil Bey'in müdafaasının, dönemin siyasi atmosferine uyumlu bir savunma geliştirilmeye çabaladığı anlaşılmaktadır. Zira dönem Türkçülük cereyanına muzahir bir süreçten geçiyordu. Halil Bey, pragmatist bir tutum takınmış olsa dahi Karakeçili Aşireti'nde Türk kimliğinin varlığını ortaya koyması açısından bu durum, makalenin teziyle çelişmemektedir. Zira aşağıda da değinileceği üzere asayiş ihtiyacına göre aşiretler kimliklerine bakmaksızın ortak paydada buluşarak belirli bir grup kimliğinde birleşebilmektedirler.

Türkmenlerin Kürdleştiklerine dair iddiaya kanıt olarak Anadolu'da Türkçe konuşan diğer Karakeçili mensublarının varlığı gösterilmektedir. Ancak bu iddianın tersi yönde bir mantık yürütülerek benzer bir tez öne sürülebilir. Şöyle ki, Sadece Türkçe konuşmanın Türklüğe delil olarak gösterilmesi, Kürdçe konuşmanın da Kürdlüğe kanıt olarak gösterilmesi kıyaslamasını doğuracaktır. Bu konuda Gökalp, kırsaldaki Türklerin Kürdlüğe, şehirdeki Kürdlerin de Türklüğe asimile olduğunu savunmaktadır. Türklerle Kürdlerin birlikte yaşadıkları sahalarda Türkmenlerin Kürdleştiklerini vurgulamaktadır (Gökalp, 2009: 131, 134) Her aşiret tabi olduğu millet içerisinde eriyebilir. Bu meselede tarihi veriler kadar saha verilerinin karşılaştırılması daha sağlıklı verilere ulaşılmasını sağlayabilir. Zira bu meselede gözden kaçtığı düşünülen önemli bir nokta da şudur. Karakeçili Aşireti federatif yapısı içerisinde doğrudan herhangi bir etnisiteye tahvil olmamış; cins-i aslisi kabilinden Arab ya da Kürd kabile ve aşiretlerini de içerisinde barındırmıştır. Yani Karakeçili üst şemsiyesinde birleşen Kürd, Türkmen ve hatta Arab aşiretleri de mevcuttur. Bu aynı zamanda Urfa'nın saha olarak çöl coğrafyasına nazır olmağının tabii bir sonucudur. Mesela önemli bir şubesi Karakeçili Aşireti Federasyonu içerisinde yer alan Şeyhan Aşireti, tarihte bir zamanlar Milli Aşireti Konfederasyonu'nun da bir parçasını teşkil etmişti. Bu aşiretin ise öteden beri Hz. Hüseyin'in ehl ü iyalinden Sin ve Seydoş hazretlerinin soyundan geldiğine inanılmaktadır.²⁰ Böylece Şeyhanlılar, siyadet makamının temsilcisi iddiasıyla Arab kimliğini vurgulamışlardır. Bu sebeple münhasıran Siverek Karakeçilileri için üst kimliklerinin Türkmen olarak saptanmasının genelleştirici ve yanlış bir belirlemeye yol açabilmeye

¹⁹ Karakeçi riyaseti bir zamanlar Ceraban kabilesi ininde iken daha sonra Mîrekî kabilesi eline geçmiştir. Karakeçi Aşireti reisi Halil Bey, Karakeçi Nahiyesi'nin ilk müdürü o zamanın aşiret reisi Eyüb Bey'in oğludur. Halil Bey'den sonra reisliğe kardeşi Direi Bey geçmiştir. Direi Bey, Karakeçi Aşireti reisi sıfatı ve 24. Alayın binbaşısı rütbesiyle ile Balkan Savaşları'na ihtiyat kuvveti olarak katılmıştır. (Bozan & Asan, 2021: 34-35) Bozan ve Asan'ın (2021) da çalışmalarında kullandıkları (BOA, ŞD, 1494/24) klasöründe 104 adet önlü arkalı vesika görüntüsü mevcuttur. Bu klasör Halil Bey'in üzerine atılı suçlara ve savunmasına ilişkin mahalli, merkez yazışmaları ile kendi müdafaanmelerini de kapsayan bilgi açısından oldukça zengin çeşitlikteki vesika grubundan oluşmaktadır.

²⁰ Yörede konuşulan lisan olan Kürdçe telaffuzuyla “kh” figürü Arabça'daki hırıltılı “خ” sesi ile okunmaktadır. Bkz. (Bozkurt, tarihsiz: 313-323; Ekinci, 2022: 224-226).

münasib olduğu anlaşılmaktadır. Zira tarih boyunca Kurmanc-Zaza Kürdleri, Arab, Türkmen gibi birçok etnisiteye sahip aşiret, Karakeçili kimliğini benimsemiştir. Mesela Kürdçenin Kurmancî diyalektini konuşan Kurdikî kabilesi de kırsalda bulunan mülkiyetlerini muhafaza edebilmek için pragmatik bir siyaset yürüterek Karakeçililere iltisak etmiştir (Avcı & Şirin, 2020: 24, 28, 34-43).²¹ Keza Gökalp, bir zamanlar Karakeçili Aşireti'ne reislik yapan Amınan kabilesinin de asıl olarak Çapakçur Zazalarından olduğunu belirtmiştir. (Gökalp, 2009: 134).

Etnik kimliğin devamlılığını “sınır” kavramı üzerinden açıklamaya çalışan ve bu işleyişin dahil etme/kabullenme ve dışlama argümanlarının kullanılarak gerçekleştiğini öne süren tarza *Transaksiyonalist* yaklaşım denmektedir. Frederick Barth, bu teorinin önde gelen savunucularındandır (Barth 2001: 18'den akt: Keskin, 2014: 11). Bu bağlamda Barth, “Etnik Gruplar ve Sınırları” çalışmasında etnik grupların ontolojik etnik kimliklerinin sosyal gerçeklikte sabit bir algı oluşturmadığını iddia eder. Etnik kimliğin etkileşimler sonucunda yeniden ve tekrar üretilebilen dinamik ve manipüle edilebilen bir olgu olduğunu ortaya koyar (Barth, 2001: 11-40'dan akt: Keskin, 2014: 52). Ayrıca Barth'a göre, “Etnik gruba aidiyeti belirleyen unsurlar “objektif” olarak nitelenen farklılıklar değil, toplumsal süreçte oluşan farklılıklardır. İnsanlar sergiledikleri davranışlar açısından ne denli farklı olurlarsa olsunlar, eğer kendilerini akraba bir topluluk B grubuna değil de A grubuna ait hissediyorlarsa, bu tanımlamayı kimse engelleyemez. Burada objektif farklılıklardan ziyade, toplumsal etkileşimin belirlediği farklılıklar önemlidir” der. (Barth, 2001: 18). Ayrıca Bruinessen de Kürd kimliğinden daha kuvvetli sadakat hisleri uyandırabilen bazı üst kimliklere sahip Kürd olmayan ama duruma göre Kürdlüğünü vurgulayabilen ya da önemsiz gören bir kitleden bahseder. Bunların belirli bir üne sahip önemli bir aile ya da aşirete dahil olduklarını ve bu şekildeki gruplar içerisinde birkaç ortak özellikle tanımlanması imkansız geniş bir kültürel çeşitliliğin bulunduğunu belirtir. Osmanlı kayıtlarındaki “Türkmen Ekradı” ve “Ekrad Yörükani” ya da Ortaçağ Arab yazarlarının “Arab Kürdler” tanımları üzerinden etnik sınırın belli belirsiz olduğu bunun kimlikten çok göçebe kavimciliği işaret edebileceği yorumunda bulunur. (Bruinessen, 2009: 58-59, 69, 71) Siverek Karakeçilileri bağlamında kimi aşiretlerin sergilediği bu tür kimliksel davranış setleri transaksiyonalist yaklaşımla paralellik kuran pratikler olarak değerlendirilebilir. Gerek sahadan ve gerekse tarihi kaynaklardan elde edilen verilere göre, bölgedeki birçok örnekteki gibi, Karakeçili Aşiret Federasyonu'nda da birden fazla kimlik aynı ittifakta yer alabilmiştir. Bunun da yaklaşımda açıklanmaya çalışılan eğilimlere tenakuz içermediği anlaşılmaktadır. Keza Ziya Gökalp de, tarihsel süreçte bazı aşiretlerin Türkmenleşme ya da Kürdleşme süreçleri yaşadıklarını ileri sürer. Bu iddianın yanısıra transaksiyonalist yaklaşıma uyumlu biçimde kimi aşiretler akışkan kimlikle başka bir aşiret ittifakına dahil olmuşlardır.

Tüm bu argümanların ve tartışmaların yanında Dünder (2021: 167), Gökalp'in bölge ve aşiretler üzerine yaptığı çalışmalarının politik konjonktüre uygun türdeki çalışmaların ürünü olduğunu belirler. Bölgedeki aşiretlerin Türkleşmesi, Arablaşması ve Kürdleşmesi bağlamındaki çıkarsamalarını siyasi atmosferin kaygıları ve tesirleri altında yaptığı iddiasındadır. Dünder, Gökalp üzerine tahlil denemesine girişirken onun düşüncelerini ve çalışmalarını etkileyen süreci dört dönemde inceler. Bunlardan en göze çarpan dönemlerin İttihad Terakki Cemiyeti iktidarındaki *Aşair ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi* bünyesindeki çalışmaları ile Musul tartışmaları ekseninde Sevr Anlaşması'nın gölgesindeki atmosferin ciddi etkileri olduğunu ileri sürer. Bu dönem yazılarındaki temalarında “Kürt-Türk “can kardeşliği”, Misak-i Milli ve İslam birliği, anti-İngiliz, anti-Arab ve gönüllü asimilasyon” konuları ön plandadır.²²

²¹ Yakın bir dönemde onlarca kişiyle birebir yapılmış saha araştırmasında Karakeçilerin Amınî kabilesine mensub Kurdikî boyundan görüşmeci kendilerinin 1800'lerde Türkmenistan'dan Karakeçi bölgesine geldiklerini iddia etmiştir. Şirin, aidiyet, ortak soy ve köken mitine dair bir veriye ulaşamadığını not etmiştir. (Avcı & Şirin, 2020: 28); Tarihi ve sahadan elde edilen bu önemli bulgulara rağmen farklı görüşü savunanlar da mevcuttur. Bkz. Güray, 2021:158-159; Çay, 1989:7.

²² Fuat Dünder, Gökalp'in “*Küçük Mecmua* dergisindeki makalelerinin döneminin derin izlerini taşıdığını belirler. Gökalp, Wilson İlkeleri çerçevesinde Kürdlerin -ilk kez- uluslararası mesele haline geldiğini, Sevr Anlaşması ile Musul merkezli bir Kürdistan'ın kurulma ihtimalinin belirlediğini ifade etmiştir. Bununla beraber Britanya ile Ankara hükümeti arasında yaşanan Musul tartışmaları çerçevesinde Misak-i Milli'nin Kürdler ve Türklerin ortak metni olduğunu iddia etmiştir.” Dünder, Gökalp'in bu dönem kaleme aldığı makalelerin, etnografik/ sosyolojik olmaktan daha çok sosyo-politik içerikte olduğunu belirtir. Dünder'a göre Gökalp, “1909'dan beri etnografik ve sosyolojik yazılarında kimlik boyutuna sürekli biçimde

Dolayısıyla Dünder'in belirlemelerine göre, Gökalp'in bölge sosyolojisi üzerine ve Siverek Karakeçilileri özelindeki tartışmalarında tarihsel bazı politik süreçlerin etkisi de düşünülebilir.

Günümüzde Kürdçe konuşan Şeyhan (seyyid-Arab) aşireti de Karakeçili Federasyonu içerisinde yer almıştır. Bu örnek dahi Gökalp'in Urfa Karakeçililerinin topyekûn bir Türkmen aşireti olarak tanımlamasının yetersiz kanıtlara dayandırılan konjonktürel bir tutumun ürünü olduğu şüphesini barındırır. Zira Gökalp, bir başka yazısında Karakeçili Aşireti'nin asıl olarak hem Karakeçili hem de Şeyhan kabilelerinden oluştuğunu belirtir (Gökalp, 2009: 58-59). O vakit tam da Gökalp'in işaret ettiği üzere, Şeyhan Aşireti bile baz alındığında "Siverek çevresindeki tüm Karakeçili mensubları tamamen Türkmen'dir" tezi yerine içlerinde "Türkmen, Kürd ve Arab aşiretlerini barındıran federatif bir yapıya sahiptir", belirlemesi daha uygun bir yaklaşım olmaktadır. Buna göre, toplumsal, aşiretsel bir değişimin tersine, konjonktürel politik yaklaşımların etkisinde ele alınan tezler tarih dışılaşabilmektedir. Benzer şekilde Ziya Gökalp'in "fıkr-i muhalifine" Têrkan Aşireti'nin Türkan'a ve etnik dönüşümüne²³ bir tenakuz içerdiği not edilmiştir.²⁴ Bir noktada Gökalp, özellikle Têrkan/Tirkan ya da Türkan olarak ifade ettiği aşiret için "Türkmen anlamında Türk kelimesinden gelmiş olabilir" diyerek olağan bir şüphe sınırında onomastik bir tez ileri sürer. Fakat bir aşiret mensubu *Türk*, iddianın tersine Têrkan aşiretinin Türkmen isminden geldiği ve aslen Türkmen oldukları iddiasına katılmamaktadır. (Türk, mülakat, 17.02.2017).²⁵ Bu hususta Aydın, Karakeçili, Badîlî, Türkmen ve Şadîlî gibi aşiretlerin de "Türklük baskısına maruz kaldıkları" savını öne sürmektedir (Aydın & Çiftçi, 2021: 17). Benzer tartışmalar, yöredeki birçok dil hakkında yeterli derecede bilgi sahibi olmadan ve tarihi derinliği iskalayarak akışkan kimlikleri de tesbit etmeden yürütülebilmektedir. Ayrıca aşiret ve hatta yer isimleri üzerinden onomastik ve toponimik benzerliğe dayalı peşin hükümlerle etnisite mühendisliğine varan tezler de öne sürülmektedir. Bu tür yaklaşım tarzları hemen herhangi bir aşiretin herhangi bir kimliğe teşmil etmede kendini gösterebilmektedir. Aşiret isminden yola çıkılarak Têrkan ya da Türkân olarak okunmaya çalışılması ve kelimeye bir anlam biçilerek bir dil benzerliği kurularak yapılan kimlik taraması, bu olguya bir misal olarak verilebilir. Daha da çarpıcı olanı ise, *Karakeçili-Akkeçili* isminin Türkçeliği üzerinden aşiretin federatif/karma yapısı çerçevesinden bakılmaksızın mensublarının tümünün Türkmen kimliği kapsamında değerlendirilmesidir. Oysa önceden belirtildiği üzere aynı sahada birçok anasırı içinde barındıran kimlikler, akışkan biçimde kaynaşabilmekte ve vasıflanabilmektedir (Keskin, 2014: 44-56). Bunun yanında 20. yüzyılın başlarında Karacadağ'da yapılan bir saha araştırmasında, kendileriyle Kürdçe yapılabilen bir mülakatta "Bazı Türkân aşireti mensubları, aslen Arab ve Kürd değil, Türk olduklarını ve yedi yüz yıldan beri Kürdlerin arasında yaşamının sonucunda Kürdleştiklerini" belirtir. Benzer şekilde "Türkânlılarla yan yana oturan Karakeçili Aşireti'nin de simacılarca/yüz yapısına göre Türk olmalarından şüphe edilemeyeceği" öne sürülür.²⁶ Bu örneklerden de yola çıkıldığında, aşiret yapıları dahil oldukları birliğin Kürdlük, Arablık ya da Türklük kimliklerine göre katılım/ittifak seçen bir motivasyondan çok öte bir olguyu barındırdığı görülebilir. Bu ise transaksyonalist bir çerçevede dışarıdan varlıklarına gelecek tüm kasıtlara karşı ekonomik ve hayati devamlılığın esas alınmasından kaynaklanmaktadır.

değirmiştir. Ancak Türklüğünü ispata hiç çalışmadığını iddia eder. Bunun temel nedenini de, dönemin atmosferi ve özellikle Sevr tehlikesine dayandırır. Dünder, Gökalp'in son makalesi olan "Kürdlerin Menfaati"nin, İngilizlerle Musul tartışmasının yaşandığı ve Ankara hükümetinin Musul'daki Kürd ve Türklerin ülkeye katılmak istediğini ve bu nedenle meselenin plebisit ile çözülmesini teklif ettiği politik atmosfere denk geldiğini belirtmektedir." (Dünder, 2021: 167) Ayrıca bkz. (Dünder, 2008: 5-6; 2009: 893-900; 2021: 165-168).

²³ Ziya Gökalp'e göre, Têrkan Aşireti'nin de Türkmen olduğu tezi için bkz. (Gökalp, 2009: 38).

²⁴ (Kıran, mülakat, 03.05.2022). Eyüb Kıran'ın belirlemesinin önemi için onun taşıdığı vasıfları belirtmek yerinde olur. Karacadağ'da Kejan Aşireti'nin idareci hanedan temsilcileri olan 2 kardeşten biri olup uzun yıllar bu mahallerde saha araştırması yapmıştır. Mesleki formasyonu zirai mücadele üzerine olup entomolog/böcek bilimcidir. Milli Aşireti Konfederasyonu ile ilgili önemli bir araştırma eserinin ve birkaç tarihi romanın da yazarıdır. Siverek, Karakeçi, Karacadağ özelinde ve Diyarbakır genelindeki sahada gerek tarihsel gerekse aile ve çevre bağları bakımından 1. derecede mümtaz bir kaynak vasfına sahiptir.

²⁵ Adımı vermek istemeyen bir başka aşiret mensubu ise Têrkan ismini Guti kralı Trigan'a dayandırmaktadır. Bu belirlemelerin onomastik çerçevede yapılan türevler olduğu dikkat çekicidir.

²⁶ (Deregezenlioğlu H. E. 1330: 2252, 2256).

4. Karakeçililer ve Siverek Havalisinde Aşiretlerarası Çekişmeler

Belirli bir zaman dilimine veya adeta belirleyici bir sebep unsuruna ihtiyaç duyulmaksızın süregiden bir görüntü veren aşiret çekişmeleri için kaynak arayışında bir eksiklik bulunmaz. Öyle ki Osmanlı Arşivi bu konuda doyurucu bir menba hususiyetini korumaktadır. 19. yüzyılın sonlarına doğru özellikle telgrafın aktif bir şekilde imparatorlukta kullanımıyla vesika çeşitliliğinde ve sayısında çok zengin bir literatüre rastlanmaktadır. Zira telgraf hem bürokrasinin hem de sivil halkın talep, şikayet ve çeşitli hususları barındıran yazışmalar içerebilmektedir.

Urfa, Siverek, Karacadağ, Diyarbakir ve havalisinde bir nevi aşiret deposu sayılacak orandaki yoğunluğun iktidar çekişmelerine dair arşivde çok zengin vesika adedi vardır. Vesikalara akseden olgular arasında, geçim kaynakları üzerinde rekabet, yaşam sahalarına hakimiyet tesisi, aşiret-aşiret ihtilafları, aşiret-mahalli idare ilişkileri, aşiret ittifakları, aşiret gasb ve yağmaları, Hamidiye teşkilat mensubu aşiretlerin kanuna mugayir hareketleri gibi birçok husus yer almaktadır.

1744'te Siverek çevresindeki aşiret çekişmelerine dair Diyarbakir Ahkam kayıtlarına akseden bir olayda, Siverek voyvodası Abdülfettahzade Mehmed'in işlettiği "havass-ı hümayun" köylerinden Siverek kazasına bağlı *Tüccarönü ve Kovanlı* isimli köylere yine Siverek'e bağlı *Bayoğlan* köyünden Millioğlu Ahmed Bey, oğulları ve "Milli eşkıyasından Abduş"un saldırdığı belirtilir. Köyleri basarak üç nefer adamı katledip, belirli bir miktar buğday ve arpaları yağmaladıkları iddia edilir. Dahası vergilerin toplanmasını engelledikleri, Voyvoda Abdülfettahzade Mehmed'in 20 bin kuruş akçesini aldıkları ve zarara uğratıldığı not edilir. Voyvoda, davası için Şeyhülislam'dan aldığı fetvada, hakkının şer'an tesbit ve teslim edilmesi için Diyarbakir ve Siverek kadılarına hüküm yazılmıştır (BOA. *A.DVNS.AHK.DB.d, (DAD) 1, 58-3, 1157/1744; Gümüş, 2022b: 194*).

1899'da Ebu Hamis ile Milli aşiretleri arasındaki bir ihtilaf hükümete akseder. Ebu Hamisilerin Diyarbakir Vilayeti'nde bulunması ve Urfa Sancağı'nın da iki tarafa civar olması sebebiyle hükümet, iki tarafa uygun bir mahalde telif-i beynleri/aralarının bulunması için bazı talimatlar verir. Evvelce yapılan tahkikata dayanarak Sadrazamlık makamı, tarafların birbirlerine saldırılarının sonlandırılması ve asayişin temini için özel bir heyetin oluşturulması gerektiği, aksi durumda bir sonuca varılamayacağı biçiminde Dahiliye Nezareti'nden bilgi alır. Tahkikat konusunda Diyarbakir, Urfa ve Haleb idarelerinin bu heyetlerle çalışması istenir. Dikkat çeken diğer nokta da Milli Aşireti'nin Hamidiye Süvari alayları üyesi olması sebebiyle, ciddi tedbirlerin alınması için alaylardan sorumlu kumandanlık olan 4. Ordu Müşiriyeti'ne haber verilmesi gerektiği bildirilir (BOA. *BEO. 1309/98124-1, 1317/1899*). Ancak devamındaki sürede Dahiliye Nezareti, Sadaret'e Milli ve Ebu Hamis aşiretlerinin telif-i beynleri hakkında iki seneden beri süren teşebbüslerin başarılı olamadığını belirtir. Buna Milli Aşireti reisi İbrahim Paşa'nın kâh görüşmelere kendi katılmayıp vekil göndermesi, kâh toplantı yerine itiraz etmesi sebep gösterilir. Ayrıca İbrahim Paşa'nın devam eden saldırıları aşiretler arası emniyeti ihlal etmeye devam etmektedir. Haleb Vilayeti, Diyarbakir Vilayeti'ne gönderdiği telgrafta bu saldırıların kesin biçimde engellenmesi için çölde bulunan müfreze kumandanının Mesudiye mevkiine gönderilmesini ister. Siverekli Hamza ve refikleri/arkadaşları sadrazamlık makamına Milli İbrahim Paşa'nın zulmünden perişan olduklarını, adalet istediklerini belirten bir telgraf çekerler. Hamza ve arkadaşlarının telgrafi konunun çözümü için oluşturulmuş olan *Tesri'i Muamelat Komisyonu*'nda okunur. Paşa hakkındaki ifadelerin defalarca yapılan şikayetler üzerine asılsız olamayacağı değerlendirilir. Ancak Paşa'nın tecavüzlerinden men edilmesi, asayişin sağlanması ve onun Süvari Alayları mensubu olması sebebiyle ciddi tedbirlerin alınması gerekir. Bunun için ilgili yerlere gerekenlerin yazılması ve uygulanması konusunda sadrazamlık makamından müsaade istenir (BOA. *BEO. 1309/98124-2, 1316/1898*). Bu arada Mesudiye Kumandanı incelemeler yapar. Sonuçta Paşa'nın zulmü hakkında ikna olur ve gerekli tedbirlerin alınması için tahkikat raporu hazırlar. Rapora göre, Milli ile Ebu Hamis aşiretlerinin arabuluculuklarının Zor, Rakka ve Urfa hükümetleri tarafından yapılması konusunda bir sonuca varılamamıştır. Çünkü Ebu Hamis Şeyhi "Haleb Paşa Vilayeti"ne, Milli İbrahim Paşa'nın da Diyarbakir Vilayeti'ne bağlı olması sebebiyle aralarının bulunması işinin her iki tarafa komşu olan Urfa Sancağı'nda yapılması gerekmektedir. Ayrıca Siverekli Hamza ve arkadaşlarının Bab-ı Ali'ye yazdıkları

evrak da istenmiştir. Şikayetlerinin ne olduğuyla ilgili bilgiye ulaşılamadığından şahıslar getirilerek onlara sorulmuştur. Şahıslar cevaben:

Bizim verdiğimiz layiha 89 maddeden ibarettir, bu hususları inceleyen heyet huzurunda bize birer birer sorunuz, cevaba hazırız. Ancak işin hakikatı biz muhayyeriz²⁷ ve çoğu hükümet kayıtlarıyla ispatlanabilir. İbrahim Paşa'yı çağırınız. Yazmış olduğumuz layihaların maddelerini kendisine sorunuz. Biz o zaman isbat etmeğe hazırız. Şimdi başka söyleyebileceğimiz yoktur. (BOA. BEO. 1309/98124-4, 1314/1898).

şeklinde net cevap vererek (Siverek'e) döndüler. Mesudiye Kumandanı, İbrahim Paşa'nın getirilmesinin sultanın iradesiyle olabileceğini ve tahkikinın yalnız büyük bir heyetin huzurunda olabileceğini Seraskerliğe arz eder (BOA. BEO. 1309/98124-4, 1314/1898). Ayrıca kumandan, hazırladığı raporu 41. Hamidiye Alay Kaymakamı Sami Kadri ile 44. Hamidiye Süvari Alayı Miralay'na da mühürletir. Ek mühürlerin raporun gerçekliğini kuvvetlendiren ve alınacak sorumluluğu hafifleten bir yönü olduğu açıktır. Ne de olsa hem 41. Alay hem de 44. Alay Milli Aşireti'nin sorumluluğundaki alaylardır. Esasen, 1897 senesinde Şakir Paşa ve Zeki Paşa'nın ilk başta 7 livadan oluşturdukları Hamidiye Alayları tablosunda 41. ve 44. alaylar, Milli Aşireti Alayları olarak belirtilmiştir (BOA. Y.EE. 81/42, varak: 2, 1313/1897; Avyarov, 1995: 41; Ekinci, 2017a: 238-239). 1897'de Milli Aşireti'nin sorumluluğunda 4 alay olup 41, 42, 43 ve 44 alay numaralarından oluşmaktaydı. Karakeçi Aşireti sorumluluğundaki alay sayısı ise 2 olup bunlar 45 ve 46. alaylardı (Ekinci, 2017b: 703-724). 1908'de Milli Aşireti'nin toplamda 5 alayı olmuştu ve bunların alay numaraları 41, 42, 43, 63 ve 64'tü (*Salname-i Askerî*, 1324/1908: 552-554, 574-575). Fakat alay numaraları ve bölümlenmesi sürekli olarak değişmiş ve geliştirilmiştir.

Bu arada Serasker Rıza imzasıyla çıkan bir yazıda, Ebu Hamislilerin şikayetlerinin tarafsız ve dikkatle tahkik edildiği belirtilmiştir. Mardin Hamidiye Mirlivalığı'ndan da alınan bir belgeyle birlikte tahkikat, sadrazamlık makamına iletilmiştir (BOA. BEO. 1309/98124-3, 1316/1899). Bu noktadan sonra meselenin nasıl sonuçlandığı bilgisine ulaşılamamıştır.

Bununla birlikte benzer şikayetler devam etmiştir. 1902'de Milli İbrahim Paşa'nın başına topladığı "eşkıya ve tedarik ettiği 3 bin kadar esliha-i emiriye ile birçok aşair ve kasabayı istila ettiği" iddia edilmiştir. İbrahim Paşa'nın dönem dönem ittifak ilişkisi içerisinde olduğu ve bazen Milli tahtında konumlanmış aşiretlerden olan Karakeçili Aşireti'ne de hücum ettiği nakledilir. Siverek merkezinden Sadaret Makamı'na "Karakeçi Aşairi'nden Hamidiye Yüzbaşısı Şeyh" imzasıyla bir şikayet telgrafı çekilir:

...Milli Reisi İbrahim Paşa ... binlerce eşkıya ve tedarik ettiği 3 bin mikdarı esliha-i emiriye sayesinde birçok aşiret ve kasabayı esaret altına almıştır. Aynı zamanda bu haşerata güvenerek nam-ı name-i hümayuna bağlı olan Karakeçi Aşiretimizin dahi üzerine hücum ile abluka altına alarak işgal etmiştir. İbrahim Paşa'nın yabancılara karşı hukuksuz davranışları ve saldırılarından men edilmesi ve binlerce korumasız ahalinin onun zulmünden kurtarılması için öncelikle dergâh-ı uluhiyete ve sonra padişahımıza yalvarır ve zâr ile sığınırım. Ferman şevketlü kudretli efendimizindir. 18 Nisan 1318/1 Mayıs 1902

Karakeçi Aşairinden Hamidiye Yüzbaşısı Şeyh (BOA. BEO. 1838/137837-2, 1320/1902).

Sadaret, Dahiliye Vekaleti'nden vilayetle (Diyarbakir) birlikte gereken tedbiri almalarını ister (BOA. BEO. 1838/137837-1, 1320/1902). Benzer vesikaların yoğunluğundan bu tür şikayetlerin sıklıkla tekrar ettiği anlaşılmaktadır. Aşiretler arasında gerçekleşen bu tür çekişmeleri ekonomik kaynaklı iktidar mücadelesi olarak özetlemek mümkündür. Şikayet kısmında yer alan adam yaralamalar ve katletme olayları sayılmazsa olayların düğümlendiği noktanın, mal ve değerli eşyaların el değiştirmesi olduğu anlaşılmaktadır. Yani asıl mesele, ekonomi olduğu gibi bu ekonomik değeri sürekli kılacak olan, mahaldekiler üzerinde daimi bir hakimiyet tesisidir. Bu tür saldırılarla irili ufaklı birçok aşiret zamanla

²⁷ Muhayyer: "Anlaşmaya veya şer'î bir gerekçeye dayanarak taraflardan birinin veya her ikisinin akdi onama yahut feshetme sıklarından birini seçme hakkına sahip olması" (Apaydın, 2020, s. 25-30).

konfederasyona dahil edilmiştir. Böylece çevrede bu kollektif idareye dehalet etmekten uzak duran aşiretler bir şekilde bezdirilerek nihayetinde parça parça kendilerine katılmaya zorlanmışlardır.

1901'de Haleb Valisi Enis Bey'in Dâhiliye Vekâleti'ne gönderdiği telgrafta, bu kez Milli Aşireti'nin Karakeçili Aşireti ile birlikte Urfa Livası'nda dolaştığı, Harran aşiretlerini kendilerine karşı tahrik ile bir arbede çıkarmak peşinde oldukları belirtilir. Urfa Mutasarrıflığı, Diyarbekir Vilayeti'ne iki aşiretin asıl mekânlarına gönderilmesi gerektiğini ifade eder. Ancak hem bu iki aşiretin hem de Harran'daki aşiretlerin Hamidiye Alaylarından olmaları sebebiyle tekrar bir vukuata yol açmadan Urfa livasından çıkarılarak asıl mahallerine döndürülmeleri için 4. Ordu Müşiriyeti'ne yazılması istenir (BOA. *DH.TMIK.M.*, 100/11-4, 1316/1901). Konu Hamidiye Alayları olduğunda mahalli idarelerin tasarruflarının kilitlendiği görülmektedir. Mesele derhal Hamidiye karargahı olan 4. Ordu Müşiriyeti'ne intikal ettirilerek çözüme kavuşturulmaya gayret edilmektedir.

Karakeçililer, 16. yüzyılda *Milli Akkeçili* ve *Milli Karakeçili* adlarıyla Milli Aşireti Federasyonu'na bağlı görüneler de sonraki yüzyıllarda bu ittifak ilişkisi değişime uğrayabilmiştir. Mesela 1891'de Hamidiye Aşiret Alayları'nda 6. Liva/Alay merkezi Mardin olarak belirlenmiş ve Milli Aşireti 41. 42. 43. 44. alaylarını müteakiben Karakeçililer de 45. ve 46. alaylarla aynı mıntıkada vazife almışlardır (Ekinci (2017b), 716-717). Keza 1902'de çöl ağzından gelen Arab saldırılarına ve rakip aşiretlere karşı Karakeçililer, Milli Aşireti ittifakına dahil olmuşlardır (BOA., *BEO.*, 1899/142401, 2 Ca 320/07.08.1902). Ancak çıkar ilişkisine dayalı bu ittifaklar istikrarlı olmamıştır. Nitekim 1904'te eski düşmanlıkların canlanmış ve ittifak ilişkisi tekrar bozulmuştur. (BOA., *BEO.*, 2314/173512, 30 M 1322/16.04.1904). Balkan Savaşları patlak verdiğinde ise bu kez her iki aşiret de 3 alayla gönüllü olarak katılmışlardır (Bulduk: 1997, 41). Neticede, Karakeçili ve Milli aşiretlerinin ittifakları ve ihtilafları, aynı coğrafyayı paylaşmanın ihtiyacı ve zorunlulukların doğasından kaynaklanmıştır.

Sonuç

Siverek ve havalisi aşiret deposu denilebilecek bir aşiret çeşitliliği ve zenginliğine sahiptir. Yöre, aşiret kültürü için eşsiz bir araştırma sahasıdır. Günümüzde de Karacadağ'a ve Fırat nehrine uzanan coğrafyada yer alan aşiretlerin canlı kültürünün bilfiil gözlemlenmesi mümkün bir mahal olarak önem arz etmektedir. Siverek ve havalisindeki aşiretlerden bir kısmı dışardan göçle gelerek yaşadıkları sahanın ismiyle anılmışlardır. Bunlardan Bucak, Karahan/Karan isimlerini bu şekilde alan aşiretlerdendir. Yörenin önemli aşiretlerinden biri de Karakeçililerdir. Bu aşiretin Anadolu tarihindeki ilk bilgilerine, Ebubekr-i Tihranî'nin 1470 senesinde Akkoyunlu Uzun Hasan adına yazdığı *Kitab-ı Diyarbekriyye* isimli kroniğinde rastlanmaktadır. Bu kronikte Karakeçilerin neseben Kürd oldukları belirtilmiştir. Aynı şekilde 1592 senesinde bir el yazması kronikte el-Xaltî, Karakeçilerin Kürd Bohtî konfederasyonu mensubu olduğunu naklen teyid etmiştir. Aşiret, tarihi süreçte Anadolu'nun birçok yöresine dağılmış ve zamanla konar göçerliklerini yitirerek meskûn hale gelmiştir.

Sultan II. Abdülhamid döneminin aşiret siyasetinde Karakeçililere özel bir önem verilmiş ve aşiretin karakterine uygun görevler verilerek devlete yararlılıkları sağlanmıştır. II. Abdülhamid dönemi 1321/1903-4 senesinde Karakeçililer ile ilgili önemli bilgiler veren basılı bir risale mevcuttur. Bizzat Karakeçili mensuplarınca kaleme alınan risalede, Karakeçililerin Anadolu'ya aslen Özbek diyarından geldikleri belirtilmiştir. Risale'de Bursa, Kütahya, Aydın, Eskişehir, Uşak ve buralara bağlı hangi yerleşim yerlerinde meskun oldukları detaylı bir şekilde yazılmıştır. Bununla birlikte *Karakeçili Risalesi*'nde Siverek Karakeçililerine dair herhangi bir bilgi verilmemiştir. Gerek tarihi kaynaklar gerekse saha verileri Siverek Karakeçililerinin Balekan, Aminan/Emin olunanlar, Ceraban, Şeyhan isimli dört ana kabileden meydana geldiğini belirtmektedir. Bu verilere göre, Karakeçilileri oluşturan kabilelerden Balekiler, Bitlis civarındaki Rojkî Aşireti'nin Bilbasi kolundan olup o yöreden gelmiştir. Musikan ise Hakkari aşiretlerindendir. Şeyhan Aşireti ise soyunu Hz. Hüseyin'e dayandırarak bir siyadet kimliğini sahiplenerek kendilerini Arab soylu olarak tanımlamaktadır. Böylelikle günümüzde Siverek Karakeçilileri şemsiyesindeki aşiretlerin tümünün aslen Karakeçili olmadıkları bilinmektedir. Ayrıca Suruç Karakeçilileri aslında Berazî Aşireti'nin Didan kabilesine mensuptur. Bu durumda Siverek Karakeçililerinin birçok aşiretten oluşan ittifak biçimi olan federatif bir yapıdan oluştuğu

anlaşılmaktadır. Bu yapı, Şarki Anadolu'daki birçok yöreden gelen aşiretlerin Siverek'e gelerek Karakeçi meskeninde bu isim etrafında federatif aşiret birliği oluşturan bir teşekküldür. Bölgedeki birçok örnekteki gibi Siverek Karakeçililerinin de taşıdığı bu özellik, aşiretlerin öteki aşiretlere karşı sınırlı mera kaynaklarını korumak ve saldırılardan korunmak için kurdukları ittifak ihtiyacından kaynaklanmıştır. Nitekim 16. yüzyıl başlarında benzer bir şekilde Karakeçililerin *Milli-Karakeçili*, *Milli-Akkeçili* olarak Milli Aşireti tahtında birleştikleri tahrir defterlerinden tesbit edilmiştir. Bu tip ittifakları açıklamada transaksyonalist yaklaşım ve akışkan kimlik tanımları oldukça başarılıdır. Zira bu tanımlara göre başka bir aşirete dahil olma ya da hariç tutma şeklinde gelişen ittifaklarda kimlik algısı ilkesel bir sabite dayandırılmamaktadır. Aşiretlerde aidiyet algısının etkileşimler sonucunda yeniden ve tekrar üretilebilen dinamik ve manipüle edilebilen bir olgu olduğu ortaya çıkmaktadır. Böylece kendilerini *Siverek Karakeçilileri* olarak tanımlayan alt kabileler, sözlü tarih nakillerine göre farklı zamanlarda aynı sahaya göç eden gruplardan teşekkül etmişlerdir. Bu gruplar, zamanla üst tanım olarak Karakeçili kimliğini benimseyerek bu kimliği sahiplenmişlerdir. Keza aynı coğrafyada bulunmalarının getirdiği zorluklara karşı Karakeçililer, zaman zaman Milli Aşireti Federasyonu'na dahil olmuşlar ve onlarla ittifak etmişlerdir.

19. yüzyılın sonlarında bölgede 2. Abdülhamid döneminde aşiret politikasının bir ürünü olan Hamidiye Aşiret Süvari Alayları projesi uygulanmıştır. Siverek Karakeçilileri de Hamidiye Süvari alaylarına 45 ve 46 numaralı iki alayla kaydedilmiştir. Aşiretler, öteden beri diğer aşiretlerle sosyo-ekonomik problemler yaşamaktaydılar. Karakeçili gibi bazı aşiretlerin Hamidiye devlet zırhına bürünmesiyle bu problemler artık politik ve askeri meselelere dönüşerek daha da girift bir hale dönüşmüştür. Hükümet, Siverek ve çevresinde yaşanan bu tür huzursuzluklar sebebiyle yörenin hazineye olan ekonomik katkısının zarar görmesini engellemek istemiştir. Vesikalara akseden olgular arasında, geçim kaynakları ve yaşam sahalarına hakimiyet kurmak, aşiret ittifakları, aşiretler arası ihtilaflar, aşiret-mahalli idare ilişkileri, aşiret gasb ve yağmaları, Hamidiye teşkilat mensubu aşiretlerin kanundışı hareketleri gibi birçok etken yer almaktadır. Aşiretler arasında gerçekleşen bu tür çekişmeleri ekonomik kaynaklı iktidar mücadelesi olarak özetlemek mümkündür. Mahalden merkeze akseden şikayetlerde yer alan adam yaralamalar ve katil hadiseleri, iktidar mücadelelerinin sonucudur. Oysa meselenin özünde ve olayların düğümlendiği nokta mal, değerli eşyanın gasb, talan yoluyla aşiretler arasındaki güç ve ekonomik temerküzün el değiştirmesi yatmaktadır.

Kaynakça

BOA: T.C. Devlet Arşivleri Başkanlık Osmanlı Arşivi

- A. DVNS.AHK.DB..d, DAD (Diyarbakir Ahkâm Defteri) 1, 58-2, fi Evail-i Şevval 1157, 07-17.11.1744.
- A. DVNS.AHK.DB..d, DAD 1, 58-3, fi Evail-i Şevval 1157, 07-17.11.1744.
- BEO.(Bab-ı Ali Evrak Odası), 1309/98124-2, 20 Safer 1316/10 Temmuz 1898.
- BEO., 1309/98124-4, 27 Teşrin-i Sani 1314/09.12.1898.
- BEO., 1309/98124-1, 5 M 1317/16.05.1899.
- BEO., 1309/98124-3, 4 Zilhicce 1316/15.04.1899.
- BEO., 1838/137837-1, 22 M 1320/01.05.1902.
- BEO., 1838/137837-2, 18 Nisan 1318/01.05.1902.
- BEO., 1899/142401, 2 Ca 320/07.08.1902.
- BEO., 2314/173512, 30 M 1322/16.04.1904.
- DH.TMIK.M.(Dahiliye Nezareti Tesrî-i Muâmelât ve Islahat Komisyonu Müteferrik), 100/11-4, 21.Ks 316/03.02.1901.
- DH.TMIK.M., H-24-07-1323/08.08.1909.
- ŞD.(Şura-yı Devlet), 1494/24-39, 18 Ka 1324/31.12.1908.
- Y.EE.(Yıldız Esas Evrakı), 81/42, varak: 2, 18 Ka 1313/30.12.1897.

Salname-Risale-Mecmua

- Salname-i Askerî (1324/1908), Matbaa-i Askeri.
- Karakeçili Aşireti (1321), Tahir Bey Matbaası, , İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, k.11 Demirbaş: Bel_Osm_O.03272, Numara MC_Osm_0.00851.
- Malûmat Mecmuası, No. 14, s. 288.
- Urfa Hakkında Salname(1998). Kapaklı K. (Çeviren) (1927 Tıpkı Basım) Şurkav Yayınları.

Kronik-Kamus

- Ahmed Refik (1989). *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri 960-1200*, Enderun Kitabevi.
- Avyarov (1995). *Osmanlı-Rus ve İran Savaşları'nda Kürtler 1801-1900*, Muhammed Varlı (Hazırlayan), Sipan Yay.
- Ebubekr-i Tihranî (1993). *Kitab-ı Diyarbekriyye*, C. 1, Yayınlayanlar: Necati Lugal-Faruk Sümer, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ebubekr-i Tihranî (2001). *Kitab-ı Diyarbekriyye*, Çeviren: Mürsel Öztürk, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Muallim Naci (1308). Karavul. *Lugat-i Naci*.
- Tahsin Paşa (1931). *Abdülhamit ve Yıldız Hatıraları*, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi.

Araştırma Eserler

- Apaydın, H. Y. (2020). Muhayyerlik. *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.31, 25-30.

- Avcı, N. & Şirin, F. (2020). Farklı Etnik Kimlik Tanımlamalarında Bulunan Grupların Toplumsal Bütünleşme ve Farklılaşma Alanları. *Sosyoloji Notları*, C. 4, Sayı: 2, 22-46.
- Aydın, S. & Çiftçi, E. (2021). *İmparatorluğun Son Aşiret Sayımı Fihristü'l-Aşair*, İletişim Yayınları.
- Baluken Y. (2021a). Ensâbu'l-Ekrâd: Vesika Mühimme mine'l-karnu's-sadis Aşere an Aşâ'iru'l-Ekrâd ve Ensabihim, *Jîn*, Sal: 13 Jimare: 12, 163-166.
- Baluken Y. (2021b). "Aşiretten Mirliğe Buxtîler", *Kurdiname*, Jimar: 4, 46-66.
- Barth, F. (Ed.) (2001). Giriş. *Etnik Gruplar ve Sınırları: Kültürel Farklılığın Toplumsal Organizasyonu* içinde, (çev. A. Kaya-S. Gürkan). Bağlam Yayınları, 11-40.
- Bozan, Oktay & Asan, Hakan (2021). *Aşiret, Devlet ve Eşkıya Bağlamında Urfa Karakeçili Aşireti*, AKDITYK Yayınları.
- Bozkurt, İ. (tarihsiz). *Aşiretler Tarihi*, Kitap Matbaası.
- Bozkurt, İ. (2003). *Şanlıurfa Aşiretleri, İmaj Reklam*.
- Bozkurt S. (2013). *Bir Toplumsal Mühendislik Kurumu Olarak "Aşâir ve Muhâcirin Müdiriyyet-i Umûmiyyesi. (AMMU)*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bulduk, Ü. (1997). İdari ve Sosyal Açından Karakeçili Aşiretleri ve Yerleşimleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 19 (30) , 37-52 . DOI: 10.1501.
- Bulduk, Ü. (1998). Karakeçili Aşireti Adlı Risale ve İç-Batı Anadolu'daki Yaşayış ve Yerleşmeleri ile Karakeçililer. *Karakeçili 3. Uluslararası Kültür Şenliği*, 20-21 Eylül 1997, Kırıkkale Valiliği, Karakeçili Kaymakamlığı Yayınları., s. 39-52; 53-57.
- Bruinessen, M. v. (2009). *Kürtlük, Türklük, Alevilik Etnik ve Dinsel Kimlik Mücadeleleri*, İletişim Yayınları.
- Çay, A. M. (1989). Ertuğrul Gazi, Karakeçililer ve Söğüt Bayramı. *III. Osmanlı Sempozyumu, Söğüt 1988*, Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenliği Vakfı Yayınları.
- Çiftçi, E. & Gürhan, V. & Ekinci, M. R. (Haz.) (2022). *Osmanlı Devleti'nde Yönetim Pratikleri, Yurtluk-Ocaklık ve Hükümet Sancaklar*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Deregezenlioğlu Haşim Ertuğrul (1330). Unutulmuş Kan Kardeşlerimizden Karacadağ Türkleri. *Türk Yurdu*, Cilt 6 Sayı: 8, s. 2251-2258.
- Dündar, F (2008). 1908 Diyarbekir'i, Ziya Gökalp ve Kürtlüğün "Sosyal Problem" Olarak Tanımlanması. *Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi*, http://www.obarsiv.com/cagdas_turkiye_seminerleri_0708.html
- Dündar, F. (2009). Millî Ezber: Saf Türk – Karışık Öteki, Tanıl Bora (Ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Cilt 4: Milliyetçilik*, s. 893-900.
- Dündar, F. (2021). Ziya Gökalp Kürdolojisi üzerine notlar. *Tarih ve Toplum- Yeni Yaklaşımlar*, Sayı 18- Güz 2021, Tarih Vakfı-İletişim Yayınları, 151-170.
- Ekinci, M. R. (2017a), Osmanlı Devleti'nde Milli Aşireti XVIII.-XIX. yy (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Ekinci, M. R. (2017b), 1897 Tarihli Hamidiye Süvari Alayları Taksimatı. *e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, Kasım- Cilt:9 Sayı:2 (18), 703-724.
<https://doi.org/10.26791/sarkiat.339530>
- Ekinci, M. R. (2021). Mîr-i Aşiretten Eşkıyalığa: Aşiret Hanedan Üyelerinin Makbulden Madunlaşma Sürecine Bakış 1800-1855. *Nubihar Dergisi*, C. 4, S. 16, 143-168.

- Ekinci, M. R. (2022). 19. ve 20. Yüzyıllarda Milli/Milan Aşireti. *Aktör, Müttetik, Şaki Kürd Aşiretleri*, Şur T. & Çakmak Y. (Derleyenler). 217-239.
- Gökalp, Z. (2009). *Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler*, Kaynak Yayınları.
- Göyünç, N. (1991). *XVI.Yüzyılda Mardin Sancağı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Güray, Ş. (2021). Urfa Bölgesinde Yaşayan Karakeçili Aşireti. *Türk Dünyası Araştırmaları*, C. 28, S. 252, 153-170.
- Gümüş, E. (2014). 18. Yüzyılın İlk Yarısında Amid Kazası (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, E. (2018). Ahkam Defterlerine Göre 18. Yüzyıl Ortalarında Urfa/Ruha'da Yükselen Yerel Güçler ve Bunların Devlet ve Çevreleriyle İlişkileri. *TOD*, 2018, XXXVI, 104-129.
- Gümüş, E. (2022a), Osmanlı Ayanlık Devri'nde Siverek'te Rakip İki Güç: Millizadeler ve Fettahzadeler (1743-1756), *Mukaddime*, 13 (2), 383-407.
- Gümüş, E. (2022b), 19. Yüzyıl Ortalarında Siverek Sancağı'nda Milli-Fettahzade Çekişmesi ve Bu Mücadelenin Osmanlı Kaynaklarına Yansıması. *Mezopotamya ve Anadolu'nun Kavşağı'nda Bir Kent: Siverek*, ed. İ. Özcoşar vd., Çizgi Yayınevi, İstanbul, 189-199.
- Gümüş, E. (2023), Nirxandinek Derheqê Cihnegirtina Eşıra Milan Di Şerefnameyê De. *Dewlet û Mîrgehên Kurdî Di Serdemên Naverast û Nû Da/Orta ve Yeni Çağ'da Kürt Devletleri ve Beylikleri*, Zaho, 5-15.
- İzol, S. (2022). Tarihsel Süreçte Hizol Aşireti. *Aktör, Müttetik, Şaki Kürd Aşiretleri*, Tuncay Şur-Yalçın Çakmak (Derleyenler).461-477.
- Karakeçili, Ü. G. (2021). Geçmişten Günümüze Siverek Karakeçilileri: Tarihleri, Sosyal Hayatları ve Kültürleri. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kenanoğlu, M. M. (2020). Mirî Arazi. *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 30, 157-160.
- Keskin, N. (2014). *Akışkan Kimlikler: Etnik ve Dini Kimlik Arasında Becirman Seyyidleri*, (Basılmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurt, Y. (2012). Mardin ve Çevresinde Aşiretler. *Uluslararası Ömerli/Ömeran ve Çevresi Sempozyumu*, Editörler: Ercan Gümüş-Veyssel Gürhan, Nubihar Yayınları, 69-81.
- Orhonlu, C. (1987). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İşkânı*, Eren Yayınları.
- Ünal, M. A. (1989). *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, TTK Basımevi.
- Ünal, M. A. (1999). XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Diyabekir Eyaleti'ne Tabi Sancakların İdari Statüleri. *Osmanlı Devri Üzerine Makaleler-Araştırmalar*, Fakülte Kitabevi.
- Sümer, F. (2001). Karakeçili. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. 24, 427-428.
- Şirin, F. & Avcı, N. (2022). Sözel Hafızadaki Farklı Mitsel Ögelerin Biçimsel ve İçerimsel Görünümleri: Siverek Karakeçilileri, Editörler Özcoşar, İ & Akman, E. & Kırkan A. & Ertekin, A. *Mezopotamya ve Anadolu'nun Kavşak Noktasında Bir Kent: Siverek, Tarih-Toplum-Kültür-Eğitim*.
- Yılmazçelik, İ. (1997). XVIII. Yüzyıl ile XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaleti'nin İdari Yapısı ve İdari Teşkilatlanması. *Haçlı Seferlerinin 900'üncü Yıldönümünde Uluslararası Selahaddin-i Eyyubi Sempozyumu*, (23-24 Kasım 1996-Diyarbakır), Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 161-178.

Söyleşi

Ekinci, M.R. (03.05.2019). Karakeçi Aşireti Yerleşim Yerleri, Eyüb Kıran ile mülakat.

Ekinci, M.R. (17.02.2017). Karakeçi-Têrkan Aşiretleri İlişkilerine Dair, Şahin Türk ile mülakat.

Fotoğraf

Foto 1. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Yıldız Arşivi (NEKYA), Fotoğraf Koleksiyonu, *NEKYA*, 779-25.

Foto 2. *NEKYA*, 90471-3.

Foto 3. *NEKYA*, 90471-4.

Foto 4. *NEKYA*, 90471-5.

Foto 5. *NEKYA*, 90471-6.

Foto 6. *NEKYA*, 90799-31.

Foto 7. *NEKYA*, 90799-30.

Foto 8 *Malumat*, No. 14, s. 288.

Extended Abstract

Introduction: Karakeçililer, who were nomads around Siverek during the Ottoman Period and settled over time, are now associated with this region. They are mentioned in the *Kitab-ı Diyarbekriyye*, a 15th century chronicle on the history of the region. The first information about the tribe indicates that they lived scattered in many places in the region. In the historical process, they dispersed to many regions of Anatolia and settled by losing their nomadic lifestyle. In the tribal politics of Sultan Abdülhamid II, special importance was given to the Karakeçi. By assigning tasks appropriate to the character of the tribe, their usefulness to the state was ensured. In 1903, during the reign of Abdülhamid II, there is a treatise that provides important information about the Karakeçi. The treatise written by the Karakeçili states that they originally came to Anatolia from Uzbek lands. In addition, the treatise also details the settlements of the Karakeçi in Bursa, Kütahya, Aydın, Eskişehir, Uşak and the settlements connected to these regions. However, despite all the details given, no information is given about the Karakeçi of Siverek. This is an image that contradicts the perception that all Karakeçi come from a single ethnicity. This study examines the Siverek branch of the Karakeçi, which is distributed in many places in Anatolia. It draws attention to the Karakeçi federative tribal union formed in the Karakeçi settlement in Siverek by tribes from many regions in Eastern Anatolia. Other tribes that existed in the Siverek region, apart from the Karakeçi, were also examined comparatively. Throughout the historical process, the sub-branches of Karakeçi tribes have been identified. It was examined from which regions these tribes came and adopted the Karakeçili super-identity. It was also investigated on what grounds they realize a fluid identity.

Method: The most important source for tribal studies in Ottoman history is the Ottoman Archives. Recently, many documents regarding the Siverek Karakeçileri have emerged in the Ottoman Archives. These new documents reveal the habitat of Karakeçi in the Ottoman geography. In addition, a wide variety of information can be accessed about their historical attitudes in different centuries. For this reason, methodologically, the primary data source is archive documents. These are examples of hüküm in the Ahkam registers, the tahrir records in the Tahrir Books and diplomatic correspondence from various periods. Additionally, oral history studies were conducted in the Karakeçi field. The oral history study was obtained from one-on-one interviews with tribal representatives in the area where the tribe lived. Additionally, data was obtained from other tribal representatives who knew the tribe. New information obtained through oral history research has illuminated many issues related to the structure and history of the Siverek Karakeçileri. In this study, historical documents related to Siverek Karakeçileri were compared with field data. As a result of the comparison, this information was analyzed and healthier information was obtained.

Discussion: In 16th century Ottoman documents, the Karakeçili appear under the names Milli Akkeçili and Milli Karakeçili, as part of the Milli Tribal Federation. Over time, they formed a federative tribal union under the name Karakeçi. Over time, many different ethnic tribes from different regions of Eastern Anatolia united under the name of Siverek Karakeçileri. In this study, it is argued that the Siverek Karakeçileri have a federative structure. The motivations and reasons that push tribes to unite are questioned. The existence of tribes depends on the continuation of the livestock economy, which is the only source of income. For this reason, tribes have struggled for control of limited economic pasture resources. Therefore, a large tribal union created a natural defense mechanism against other tribes. The struggle for survival has made it irrelevant what ethnicity the tribes come from. This is based on a pragmatic survival goal. The urge to survive has rendered previously held identity irrelevant. Thus, it embraced the new identity and created a fluid identity towards it. In this study, the structure of the Karakeçi federative tribe, united around common interests, is discussed through Barth's definition of fluid identity. It focuses on the historical roots and reasons for the fluid identities of the Siverek Karakeçileri. It was also emphasized that a definition of ethnicity based only on the spoken language and onomastics cannot be a correct method. Already in the 15th century, Tihrani stated that the Karakeçi were Kurdish. Ziya Gökalp, with his thesis of Turkism and the influence of the spirit of his time, stated that some tribes in Eastern Anatolia, such as *Karakeçi and Têrkan*, had become Kurdish. Today, there are tribesmen who state the opposite. It is also known that Gökalp's political attitude affected his writing. Because there are some among the Siverek Karakeçi who claim to be seyyid and Arab. In fact, the majority say they are Kurdish. There is also a minority who identify themselves as Turkmen. This is a characteristic of the Milli tribe, as well as of many federative tribes in the region. This research finds that discussions of origin and identity in tribal studies are influenced by political baggage. Acting with preconceived notions has created a serious obstacle to accessing real information. The importance of fluid identity in accessing the origin information of tribes is emphasized. Thus, a tribe may lose its federative structure at some point in history. It may even win again in another period. In this respect, it is emphasized that tribes bearing the same tribal name do not define a single ethnicity.

Conclusion: Members of the Karakeçi Tribe settled in many different neighborhoods in the west of Anatolia over time. Towards the last years of the Ottoman Empire, they were assigned to public service here. The members who published a treatise under the name Karakeçili Risalesi have indicated which surnames they took. However, this treatise does not mention the Karakeçi in the Siverek region. This necessitated research on the members of this tribe and their identities. Tribes fought for control over limited economic resources. They united under another tribe to carry out this struggle together. It has been determined that they adopted the identity of another tribe with a fluid identity vis-à-vis the other tribe. In the 16th century, Karakeçiler were included in the National Tribal Federation for a similar reason. In the period we are analyzing, an independent tribal federation was established under the name of Karakeçi, which includes many identities. This situation has nothing to do with identity conflict. It stemmed entirely from the motivation to survive. In the late 19th century, the Karakeçi formed two regiments numbered 45 and 46 in the Hamidiye Cavalry regiments. The Karakeçi Tribe, like many other tribes, wore the Hamidiye state armor. The state's relationship with the tribes was based on tax and military obligations. The Karakeçi allied with the Milli Tribal Confederation and tried to shift taxes onto their rivals. This shows that the motivation for unity is driven by self-interest. Thus, tribes that received state support gained an advantageous position in inter-tribal problems. The government tried to resolve the tribal conflicts in Siverek and its surroundings peacefully. Because the region's economic contribution to the treasury was being damaged due to unrest. In the 19th century, Karakeçi in western Anatolia identified themselves as Uzbek by origin. In the booklet they wrote, they indicated which surnames they took over time and where they settled. However, they did not provide any information about their kinship with the Siverek Karakeçi. This made us question whether they were relatives or not.

Ekler

Ek Foto 1. Cedd-i emced hazreti hilafetpenahi Firdevs-i aşıyan Ertuğrul Gazi hazretlerinin türbe-i mukaddeselerini her sene ziyaret eden Karakeçili Aşireti'nin bu sene dahi azimetleri esnasında Eskişehir Hükümet Konağı önünde alınan fotoğraflarıdır. 6 Receb 1319/19.10.1901/5 Teşrin-i Evvel 1317. Kaynak: (İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Yıldız Arşivi (NEKYA), Fotoğraf Koleksiyonu, NEKYA, 779-25).

Ek Foto 2. Ber-mu'tad beher sene Ertuğrul Gazi hazretlerinin türbe-i şeriflerini ziyaret için (silik-okunamadı) olan Karakeçili Aşireti'nin bu sene vürudları sırada türbe-i şerife haricinde alınan resimleridir. Sene 1311/1894, Kaynak: (NEKYA, 90471-3).

Ek Foto 3. Karakeçili Aşireti'nin bu sene Ertuğrul Gazi hazretlerinin türbe-i şerifelerini ziyaret için vürudlarında türbe-i şerifenin havlisine dühul etmeleri sırada alınan resimleridir. Sene 1311/1894, Kaynak: (NEKYA, 90471-4).

Ek Foto 4. Karakeçili Aşireti'nin Ertuğrul Gazi hazretlerinin türbe-i şerifelerini ziyaretle (?) ve kıraat-ı Mevlid-i Nebevî ile dua-yı (?) hazreti hilafetpenahiyyi eda ve tekrar etmek üzere türbe-i şerife karşısında saf-beste-i ihtiram oldukları sırada alınan resimleridir. Sene 1311/1894, Kaynak: (NEKYA, 90471-5).

Ek Foto 5. Karakeçili Aşireti'nin Ertuğrul Gazi hazretlerinin türbe-i şerifelerini ziyaretten (?) sonra sair zevat ile beraber et'am edildiği sırada alınan resimleridir. Sene 1311/1894, Kaynak: (NEKYA, 90471-6).

Ek Foto 6. Seyyid Gazi Nahiyesi'nde Karakeçili Aşireti'nin atlıları, Kaynak: (NEKYA, 90799-31).

Ek Foto 7. Seyyid Gazi Nahiyesi'nin Kuyucak Karyesi'nde Karakeçili Aşireti'nin cirid atan atlıları, Kaynak: (NEKYA, 90799-30).

Ek Foto 8. Karakeçili Aşireti İhtiyarları. (Altyazı: Fotoğraf, Zühdü Bey'in hediyesidir.), Kaynak: *Malumat*, No. 14, s. 288.

